

ÍNDEX

1. INTRODUCCIÓ	1
1.1. Justificació del tema escollit.....	1
1.2. Hipòtesi i objectius.....	3
1.3. Descripció de la metodologia emprada	4
2. VISTA GENERAL SOBRE LA IMMIGRACIÓ I LA INTEGRACIÓ	5
2.1. Què és la immigració?	5
2.2. Integració a l'adolescència	6
2.3. Problemes derivats de la immigració.....	7
2.4. Institucions i polítiques migratòries a Catalunya.....	8
3. IMMIGRACIÓ A CASTELLDEFELS.....	12
3.1. Polítiques migratòries a Castelldefels	12
3.2. Polítiques d'integració als instituts de secundària: Institut Les Marines	13
4. METODOLOGIA.....	15
4.1. Països participants	15
4.2. Indicadors.....	16
4.2.1. Integració politico-social i residencial	16
4.2.2. Coneixement de l'idioma	18
4.2.3. Integració al sistema educatiu	19
4.2.4. Integració econòmica.....	20
4.3. Sector de la població enquestada.....	21
5. URUGUAI I ARGENTINA	23
6. MARROC.....	34
7. XINA.....	42
8. ROMANIA.....	50
9. CONCLUSIÓ.....	58
10. VALORACIÓ CRÍTICA.....	61
11. FONTS D'INFORMACIÓ	63

1. INTRODUCCIÓ

1.1. Justificació del tema escollit

No és fàcil començar a escriure la introducció d'un treball de recerca. En només uns quants paràgrafs has de trobar les paraules justes per intentar explicar la teva feina el millor possible sense caure en el llenguatge científic distant i fred, tot i que alhora allunyant-te de la sobreexplotació dels sentimentalismes que en excés provocaria als lectors un lògic sentiment de rebuig. Així que hem optat per parlar clar sobre els motius que ens han dut a escollir aquest treball de recerca i confiem que llegint aquesta introducció puguem transmetre el nostre entusiasme.

Comencem per respondre a una pregunta aparentment senzilla: per què aquest tema?

La realitat és que nosaltres no podem donar la raó exacta de perquè vam escollir aquest TR, però podem explicar-ho aproximadament tot relatant el procés que ens ha dut fins aquí.

Per començar, necessitàvem un tema que ens permetés fer un treball des de dos batxillerats totalment diferents, com són el científic i l'humanístic, i així aconseguir sintetitzar totes les peces que ens interessava que formessin part del nostre TR. Reprement la pregunta, cal afegir, també la nostra voluntat de fer un treball proper que tothom pogués entendre, però que no deixés indiferent ningú, que les persones que s'hi endinsin tinguin la sensació que el temps dedicat a llegir-lo no ha estat en va i que nosaltres, a més d'adquirir coneixements, valoréssim el TR com una oportunitat per enriquir-nos personalment. En conseqüència, vam decidir tractar un tema de caire social, d'actualitat i pròxim a nosaltres, que el visquéssim al nostre entorn i amb el que hi tinguéssim relació.

Sota aquestes premisses vam estar rumiant un tema fins que un dia vam veure el documental «La travessia de l'infern» a *30 minuts* de TV3 sobre els immigrants que arriben a les fronteres d'Europa arriscant la vida. Ens va causar una impressió tant profunda que vam estar-ne parlant uns quants dies, fins que al final se'ns va ocórrer la idea de centrar el nostre TR en la immigració i en les vides d'aquestes persones després d'emigrar. Però tractar un tema tan extens era molt arriscat. No

teníem ni el temps ni les eines suficients per a un treball d'aquesta escala, de manera que vam reduir l'abast de la nostra recerca a la població adolescent immigrant de Castelldefels. A més, el tipus d'immigració que volíem tractar era la de tipus permanent, forçada i internacional, o sigui les persones migren de països amb una situació política i socioeconòmica més complicada i que vénen aquí per necessitat.

D'altra banda, se'ns presentava una altra dificultat: el fet de parlar d'un tema que afecta directa o indirectament tantes persones, podia desviar-nos d'una línia objectiva i convertir el nostre treball de recerca en un bloc personal, així que vam decidir que per tal d'evitar aquest problema agafaríem un enfocament nou, i tractaríem la immigració des d'un punt de vista objectiu i científic, sense oblidar la part humana, exposant els resultats obtinguts i analitzant-los en detall.

A més, ens interessava no tan sols la migració en sí, sinó la part posterior a aquest viatge, la vida al nou país. Moment en el qual s'hauria d'assolir l'objectiu de la migració que sempre és trobar unes condicions de vida més favorables que les del país d'origen. D'aquesta manera, hem considerat com a element essencial d'aquest camí la integració al país d'acollida. Malgrat la importància dels factors econòmics per arribar a aquesta integració, nosaltres ens hem centrat sobre tot en l'àmbit lingüístic que vam relacionar amb el sociopolític.

La raó principal és perquè creiem que la base per aconseguir integrar-se és el coneixement de la llengua parlada al territori. A partir del domini del català, en aquest cas, es poden entendre i incorporar d'altres aspectes de la cultura catalana a la pròpia.

Una altra raó és que es tracta d'un Treball de Recerca del Departament de Català.

Així, el marc dins el qual hem elaborat el nostre TR és la sociolingüística. La sociolingüística és una ciència que sorgeix de la confluència entre llengua i societat, és a dir, en l'estudi de l'ús de les llengües per fer anàlisis de caire social.

En conclusió, hem escollit el tema del nostre treball de recerca i l'hem titulat: *Integració de la població adolescent immigrant a Castelldefels*. Hi ha moltes versions i opinions sobre les migracions per bé que nosaltres no creiem que es

pugui entendre cap fenomen sense la ciència i la vessant humana. És per això que treballarem en els dos àmbits uns resultats el més propers a la realitat possibles. A més, volem obtenir un guany personal tot treballant en la dimensió social d'un fet hodiern i que està en boca de tots.

1.2. Hipòtesi i objectius

Un dels objectius del nostre treball de recerca és saber quina cultura, de les enquestades, té un nivell d'integració més elevat i més baix a la nostra ciutat. Partint de la hipòtesi que les més integrades són les cultures sud-americanes, ja que compartim la mateixa llengua (marcant un especial èmfasi en l'argentina i la uruguaiana) perquè en general creiem que són els dos països de l'Amèrica llatina amb una cultura més occidentalitzada. Per contra, la nacionalitat que creiem menys integrada és la xinesa perquè la nostra experiència en les relacions amb aquest col·lectiu ens porten a pensar que les nostres cultures i maneres de viure, malgrat no ser completament oposades, tampoc tenen gaires punts de connexió entre sí.

Cal esmentar que les nostres hipòtesis estan construïdes sobre les nostres impressions, el que veiem dia a dia a la nostra ciutat, sense cap base sòlida amb dades de fonts oficials.

El següent objectiu és conèixer quin dels indicadors que utilitzarem és el més alt i quin el més baix. La nostra suposició és que els immigrants estan menys integrats en l'àmbit econòmic, perquè en emigrar molt d'ells disposen d'un poder adquisitiu limitat. Oposadament, considerem que l'idioma és la base fonamental per a qualsevol interacció en una societat així que és el primer aspecte que dominen.

Per acabar, l'última finalitat és, com ja hem esmentat abans, posar una base científica a un fet que acostuma a ser tractat des de molts angles diferents, moltes vegades sense objectivitat ni rigor i amb un component ideològic marcat.

Per tal de poder tractar tots aquests punts en profunditat però intentant mantenir-nos dins els límits de l'extensió que ens marcaven, hem hagut d'utilitzar 15 pàgines més. Així, en lloc de fer una simple exposició de dades, hem escollit una mostra més petita de països per tal de poder analitzar detingudament les quatre

nacionalitats del treball.

1.3. Descripció de la metodologia emprada

Per la realització d'*Integració de la població adolescent immigrant a Castelldefels* hem seguit dues línies de treball que són: d'una banda, les enquestes a estudiants d'altres països, els resultats de les quals hem expressat en uns indicadors que hem ideat i que explicarem en detall més endavant.

En total, hem fet 160 enquestes, 96 als alumnes l'institut Les Marines i la resta les hem distribuït entre amics i coneguts que al seu torn també les han repartit. Les xarxes socials, han sigut de gran ajuda en aquest aspecte. Malgrat això, només hem utilitzat 109 pel nostre treball.

Així mateix, les entrevistes a alumnes, docents i funcionaris del departament d'immigració. D'altra banda hem dut a terme un exhaustiu treball bibliogràfic que ens ha ajudat a complementar el treball de camp.

2. VISTA GENERAL SOBRE LA IMMIGRACIÓ I LA INTEGRACIÓ

2.1. Què és la immigració?

La recerca dels individus de nous espais per millorar la seva qualitat de vida ha estat un fet continu des de l'inici de la nostra existència. En major o menor mesura, al llarg de la història hi ha hagut corrents migratoris facilitats en l'actualitat per la globalització que ha suposat el desenvolupament de mitjans de transport i la liberalització de moltes fronteres. Segons les estadístiques de la ONU del 2013 (les més actualitzades), el 3,2% de la població mundial no viu al seu país d'origen.

Els motius han canviat lleument amb el pas del temps, mentre que les primeres civilitzacions migraven majoritàriament per causes relacionades amb el medi natural en el que vivien i els canvis que en aquest s'hi produïen, des dels anys 90 del segle passat fins a l'actualitat, els corrents migratoris acostumen a vincular-se a raons, polítiques, culturals i socials, catàstrofes naturals i sobretot qüestions econòmiques.

Els fluxos migratoris presenten una pauta Sud-Nord; dels països menys desenvolupats als que ho estan més, no només la Unió Europea acull un alt percentatge d'immigrants sinó la resta dels països de l'OCDE (Estats Units, Canadà, Japó, Austràlia...). Tot i així, cal destacar que en contra de la creença popular, el percentatge d'immigrants representa una proporció molt petita de la població dels països industrials enriquets. D'altra banda, pel que fa a les migracions intraeuropees es produeix una dinàmica: Est-Oest, a causa del canvi estructural que s'hi va produir per la desaparició de l'URSS i la guerra de Iugoslàvia. D'aquesta manera el nombre de països receptors es redueix i concentra en la Unió Europea, Suècia i Noruega que n'allotgen el 31,3%

Molts models polítics establerts que haurien d'haver ajudat al desenvolupament han fracassat i han provocat crisis financeres, manca d'expectatives econòmiques, crisi del deute extern, etc., el que significa un increment dels corrents migratoris cap a una destinació com la Unió Europea que ja sigui per la proximitat (Romania o el Marroc), cultural (Algèria amb França) o simplement atrets pel desenvolupament de la zona l'han escollit per fer-ne la seva nova llar.

2.2. Integració a l'adolescència

Excepte en casos molt puntuals, la decisió d'immigrar a un nou país és dels adults i els fills adolescents són només unes peces que han de seguir la voluntat dels seus pares. L'adolescència comporta canvis significatius a l'individu, és l'etapa en la que construeix la seva identitat i es configuren els seus valors, per això, trobar-se en un ambient completament nou en un moment tan crucial pot tenir conseqüències importants per l'adolescent ja que se li han de sumar les dificultats inicials al lloc d'immigració com la religió, l'idioma o l'escola.

A aquestes dificultats se'ls hi sumen el fet de trobar un lloc a la societat, igual que la resta d'adolescents, però defensant o protegit les seves arrels, han de defensar la seva fidelitat entre el que els envoltava i el que han descobert, entre el món que coneixen directament o indirectament a través dels seus pares i el que coneixen per si mateixos, entre el que els agradaria ser i el que els sembla que estan obligats a ser per origen.

Com ja s'ha esmentat abans, aquesta etapa de l'adolescent serà la que defineixi la seva personalitat o, el que és el mateix, fer el pas de nen a adult.

A la nostra societat i a la majoria de les societats occidentals, aquest és un procés lent, sense gaires pressions, on el noi té tot el temps del món per a trobar-se a ell mateix. Per contra, els joves immigrants (si parlem de països del tercer món), tenen un marge molt més reduït, ja que s'espera que prenguin responsabilitats d'adult molt més d'hora; així, aquesta és una altra particularitat que caracteritza els joves immigrants, que es troben amb un nou concepte desconegut al seu lloc d'origen on a penes hi ha transició entre etapes i que no saben gaire bé com adaptar-lo a la seva realitat.

En un context així, elements com la llengua, el gènere, la religió, la imatge del lloc d'origen familiar, la identitat, etc. prenen una rellevància en el procés d'incorporació dels joves d'origen immigrant a la nova societat segons l'origen ètnic cultural de cada jove.

És per això que la integració d'un immigrant a aquesta edat és diferent, per exemple, de la dels nois que van emigrar durant la seva infantesa.

L'objectiu del procés integrador és que els joves arribin a una situació d'integració plena en la societat d'acollida, el que no ha de portar implícit que no interaccionin les dues cultures i que el noi no sigui capaç d'adaptar-les a la seva vida.

2.3. Problemes derivats de la immigració

Tot i la part positiva de la immigració, aquesta també ocasiona alguns problemes, tant al país emissor com al país receptor.

D'una banda, per als països amb alta natalitat, l'emigració de part de la població serà beneficiosa. Per contra, el país que reb aquest immigrants patirà canvis demogràfics. Aquests canvis es noten sobretot pel que fa a l'augment de la proporció de població en edat de treballar.

D'altra banda, els nousvinguts han d'integrar-se al nou país, això comporta una sèrie de nous problemes: primer legals (permisos, identificació, seguretat social...) i segon socials (idioma, costums, forma de vida..).

Pel que fa al primer aspecte, l'obtenció legal de documents d'identitat i permisos per treballar, és considerat un dels problemes més greus en referència a la immigració.

De la necessitat de moltes persones d'emigrar que és d'on sorgeixen màfies de tràfic de persones que dificulten la identificació real i assistència d'aquests immigrants un cop arribats. Els immigrants il·legals queden en una situació molt fràgil. Pel que fa a l'habitatge, molts cops s'han de decantar per viure en apartaments compartits en condicions deplorables, a més d'haver de viure una espècie de vida semiclandestina que ocasiona que aquesta gent hagi de treballar en feines de mal remunerades i amb poques garanties. Tampoc poden disposar d'altres serveis públics, com l'educació o la sanitat.

Aquest segon aspecte és força important perquè s'hi inclouen els valors, que acostumen a variar d'intensitat depenent del país. Per tal d'aconseguir una integració completa cal tenir presents els valors del país receptor i tractar d'adaptar, respectar o com a mínim tractar d'entendre part d'aquestes noves concepcions. És en aquest punt on acostuma a haver més problemàtica, si bé la

multiculturalitat és un fet innegable a les societats d'avui dia a la vegada que molt enriquidor, es necessiten uns mínims perquè hi hagi entesa entre dos individus.

Altrament, l'arribada d'immigrants provoca actituds xenòfobes i racistes d'un sector de la societat que troba que aquests immigrants treuen els llocs de treball als autòctons. Aquesta idea també és explotada molt convenientment per alguns grups polítics populistes per tal de tractar d'augmentar el racisme a la societat.

2.4. Institucions i polítiques migratòries a Catalunya

En els 12 primers anys del segle XXI, Catalunya ha incrementat la seva població en més d'un milió de persones, i pràcticament la totalitat d'aquest increment ha estat a causa de l'arribada de població estrangera.

L'acollida de persones vingudes d'arreu, amb diferents coneixements, llengües, cultures i religions, forma part de la tradició de Catalunya. L'increment de la població nouvinguda els darrers anys ha posat de manifest la necessitat de coordinar, sistematitzar i incrementar els mecanismes de recepció i acollida de persones immigrades conjuntament amb les administracions locals.

La primera imatge, el primer contacte, les primeres relacions que una persona rep de la societat d'acollida condicionen la visió que pren del lloc on ha arribat, la cohesió social i la plena incorporació social d'aquesta persona al país. L'arribada és, doncs, un dels moments clau per a les persones. És per això que les polítiques d'acollida són una de les prioritats del Govern en matèria d'immigració.

Les polítiques d'immigració desenvolupades a Catalunya i a l'Estat espanyol tenen el seu punt de partida en la Llei d'estrangeria de 1985. Aquesta llei, va néixer com a resposta a les exigències que plantejava la integració de l'Estat espanyol a la Unió Europea. En aquell moment, per tant, no es tractava de respondre a una realitat migratòria concreta, ja que la població immigrant encara era molt reduïda i es tractava d'un assumpte políticament poc rellevant.

És l'any 1993 quan el Govern català comença a elaborar i vertebrar un model propi de política d'immigració. D'aquesta manera, aquest mateix any, s'aprova el primer Pla Interdepartamental d'Immigració (PII) que estableix els objectius de la

política d'immigració a Catalunya. Són els següents:

- Promoure una política global d'integració de les persones immigrades a Catalunya.
- Establir i dur a terme un seguit de programes, de recursos i serveis, de suport al desenvolupament social i personal de les persones immigrades.
- Potenciar la participació de les persones immigrants estrangeres en la construcció nacional de Catalunya.
- Informar i sensibilitzar sobre la realitat de la immigració a Catalunya.

Fins a l'entrada del segle XXI, la política espanyola d'immigració ha estat principalment una política d'estrangeria; és a dir, una política que ha concebut la immigració en termes de provisionalitat, seguretat i control de fluxos en funció de necessitats laborals. La política catalana, en canvi, ha oscil·lat entre l'aplicació de la política estatal i el desplegament d'un enfocament propi més centrat en les polítiques d'immigració.

Una política d'immigració es diferencia de la política d'estrangeria tant pel que fa a la concepció del fet migratori com pels continguts i les formes de les actuacions que articulen. Vegem-ho en la taula següent:

			Polítiques d'estrangeria	Polítiques d'immigració
Concepció del fet migratori			Fet provisional, qüestió de fluxos	Fenomen de permanència
Abordatge i tractament de la immigració			Ordre i seguretat públics	Equitat i justícia social
Objectius finals			Inserció i complementarietat laboral	Integració sociocultural i competència laboral
Organització de la intervenció			Ministeris d'Interior i Treball	Transversalitat i participació dels moviments socials

Mecanismes de coacció i control	Expulsió administrativa	Sancions civils i penals
Imatge de l'immigrant	“Treballador convidat”	“Conciutadà”
Model cultural legitimador	Segregacionisme	Interculturalisme

Font: Alegre, M. A. (2001: 196)

L'any 2000 s'inicia una etapa de consolidació i creixement de la política immigratòria. El govern català aprova la creació de la Secretaria per a la Immigració, un dels encàrrecs que es dona a aquesta Secretaria és l'elaboració d'un nou Pla Interdepartamental d'Immigració per al període 2001-2005. Una de les novetats principals d'aquest Pla va ser l'aposta per la via catalana d'integració, que implicava l'equilibri entre el respecte a la diversitat i el sentiment de pertànyer a una sola comunitat.

Posteriorment, al 2008 el Govern i diversos agents econòmics i socials van signar el Pacte Nacional per a la Immigració (PNI), un acord amb l'objectiu de respondre les demandes que planteja la societat catalana respecte a la transformació demogràfica viscuda pel fet migratori i les seves conseqüències.

Després de la creació del pla interdepartamental d'immigració per al període 2001-2005, aquest s'ha anat renovant i s'han anat creant nous plans interdepartamentals triennals, com el pla de ciutadania i immigració 2005-2008 i el pla de ciutadania i immigració 2009-2012, que han precedit l'actual pla de ciutadania i immigració; Pla de Ciutadania i de les Migracions: horitzó 2016.

Aquest és el cinquè pla en l'àmbit de les migracions que promou el Govern de Catalunya. Com tots els plans anteriors, implicarà tots els departaments de la Generalitat i seguirà les línies estratègiques dels plans precedents, adaptant-les a les noves circumstàncies i a la realitat actual. En aquest sentit, aquest Pla neix en un context marcat pel canvi de cicle migratori. Una situació que obliga a reorientar les polítiques públiques de gestió de les migracions, amb incidències importants en àmbits com el mercat de treball, l'economia, les relacions exteriors o la joventut.

L'òrgan del Govern encarregat de proposar directrius polítiques quant a immigració és la Direcció General per a la Immigració (DGI) que està adscrita al Departament de Benestar Social i Família. És responsable de programar, proposar i avaluar les decisions en matèria d'integració de les persones immigrades. També coordina la participació de la Generalitat en les decisions de l'Estat sobre immigració d'especial transcendència per a Catalunya. La Direcció General per a la Immigració coordina l'acció dels departaments de la Generalitat i de les entitats locals en matèria d'immigració i proposa els criteris sobre els fluxos migratoris. Així mateix, la DGI gestiona la política de retorn de persones catalanes o descendents que resideixen a l'estranger. També desenvolupa programes de retorn voluntari als països d'origen.

D'altra banda, el Govern de Catalunya posa a l'abast de les persones nouvingudes un servei de primera acollida en col·laboració amb l'Administració local, els agents socials i diverses entitats especialitzades. El seu objectiu és promoure l'autonomia personal de les persones estrangeres i catalanes retornades i la igualtat d'oportunitats entre la ciutadania.

El servei de primera acollida és un conjunt d'accions i recursos que responen a les necessitats inicials de formació i informació de les persones nouvingudes. Inclou l'acompanyament, la formació i la certificació d'uns coneixements mínims per facilitar el viure i treballar a Catalunya.

Els continguts a acreditar es divideixen en tres mòduls: un mòdul per aprendre català i castellà amb un mínim de 90 hores de formació en cadascuna de les dues llengües oficials, un mòdul sobre coneixements laborals amb una durada mínima de 15 hores i un tercer mòdul sobre coneixement de la societat catalana amb un mínim de 15 hores.

Aquest servei dona unes eines inicials que facilitaran la incorporació d'aquells que en facin ús, a la societat catalana. El mateix certificat pot ser d'utilitat a l'hora de buscar feina o de fer valdre la formació i experiència.

3. IMMIGRACIÓ A CASTELLDEFELS

Segons les dades més actualitzades de l'Observatori Comarcal del Baix Llobregat, que corresponen al 2014, Castelldefels és el municipi del Baix Llobregat amb una proporció més elevada de població estrangera, un 19,2% d'unt total de 63.255 castelldefelencs; el segueixen Martorell, amb un 18,6% i Cornellà, amb un 15%.

El total de nacionalitats immigrants empadronades a Castelldefels arriba a vuitanta-cinc, la majoria de països europeus, la llista l'encapçala Romania amb el 14% de la població, Itàlia (11%), França (8%), Alemanya (6,33%) i el Marroc (5,37%). Cal destacar el fet que molts dels italians, francesos i alemanys realment tenen doble nacionalitat ja que provenen de països sud-americans com l'Argentina i l'Uruguai.

Respecte a anys passats, a Castelldefels s'ha registrat una disminució del 6,5% dels estrangers residents. Aquesta és una pauta que ha seguit el conjunt del Baix Llobregat i que en aquest cas, suposa el 10% de la població total empadronada (81.139 ciutadans). Aquesta tendència a la baixa es produeix des del 2011 i pot ser deguda a la disminució dels fluxos migratoris provinents de l'exterior i l'augment de les sortides cap a l'exterior. També pot haver influït el creixement vegetatiu (diferència entre naixements i defuncions de la població estrangera) i el procés de naturalització (persones que han obtingut la nacionalitat).

Per continents, les nacionalitats d'Amèrica del Sud són les que han protagonitzat la disminució més significativa com l'Equador (-1406 persones), Colòmbia (-780 persones), Perú (-538) o Bolívia (-461). Tot i així, el país que presenta una major disminució és el Marroc (-1532). Aquesta tendència, però no es dona en nacionalitats d'Àsia i Oceania.

3.1. Polítiques migratòries a Castelldefels

La població de Castelldefels, de la mateixa manera que ho ha fet a la resta de municipis de Catalunya, ha experimentat un fort creixement en els darrers anys. En aquest cas ha estat durant els últims 18 anys quan hem pogut observar aquest increment de població, causat, en part, per l'arribada de nouvinguts d'altres

països.

És per això que l'ajuntament de Castelldefels crea el Pla municipal per a la convivència intercultural a Castelldefels. Tot i que l'administració local té unes gairebé nul·les competències en matèria d'estrangeria, sí que en té en matèria de serveis a les persones i té un paper fonamental com a administració de proximitat per al conjunt de la ciutadania. És en aquesta vessant d'administració propera a la gent i a la realitat dels pobles i ciutats que els ajuntaments han d'oferir una proposta d'integració i de convivència al conjunt de la ciutadania, tant pel que es refereix a les persones nouvingudes com a les diferents cultures que conviuen a la nostra societat i que poden presentar dificultats comparables a les de la població nouvinguda. És en aquest sentit que aquest pla vol donar una resposta àmplia al fenomen de la immigració i esdevenir un instrument útil en la gestió harmoniosa de la diversitat al municipi i en la desaparició de les desigualtats entre col·lectius i persones independentment del seu origen o cultura.

S'estructura en una primera part de contextualització, una segona part d'anàlisi estadística de la situació, un tercer bloc de principis rectors que resumeixen la filosofia del pla, un quart bloc on es marquen els eixos de treball de tota l'activitat municipal en matèria d'immigració i una cinquena part on s'estableixen els mecanismes i instruments per garantir el funcionament del pla.

3.2. Polítiques d'integració als instituts de secundària: Institut Les Marines

L'arribada de nous alumnes al centre es desenvolupa amb una sèrie d'actuacions ordinàries d'acollida que compleixin amb l'objectiu d'afavorir la seva adaptació.

És per això que l'Institut Les Marines disposa del «Pla d'atenció a la diversitat», un protocol específic i propi del centre. Dins d'aquest hi trobem un Pla d'Acollida destinat a l'alumnat que s'incorpora a l'institut un cop ha començat el curs. Els objectius principals d'aquests pla són, sobre tot, la convivència, la cohesió i la inclusió dels diferents alumnes que formen part de l'institut.

El centre, de la mateixa manera que la societat catalana, ha experimentat els últims anys la incorporació d'alumnes de diferents procedències, amb l'augment

de l'enriquiment cultural i també de la complexitat social que comporta. És per això, que el centre és l'àmbit fonamental on aquests alumnes desenvolupen la seva integració cultural i social.

Per tal d'atendre les necessitats educatives de tots ells, el centre disposa, entre altres recursos, d'una Aula d'Acollida.

L'Aula d'Acollida és un marc de referència per facilitar l'atenció immediata i adequada de l'alumnat nouvingut al centre. És una estructura organitzativa que permet tenir previstes una sèrie de mesures curriculars, metodològiques i de recursos materials i humans per tal de garantir l'aprenentatge intensiu de la llengua i la incorporació, de forma progressiva, a l'aula ordinària.

La tasca que realitza l'aula d'acollida pretén assolir dos objectius bàsics: la integració social i escolar dels alumnes que hi assisteixen, i, donar a aquests alumnes les eines lingüístiques que els permeti la incorporació a l'aula ordinària i l'assoliment de les competències bàsiques.

A l'aula d'acollida es treballen les quatre habilitats lingüístiques, tot i que es posa més èmfasi en la comprensió (oral i escrita) i en l'expressió oral. L'ensenyament de la llengua parteix de l'enfocament comunicatiu perquè, al capdavant, el que es vol aconseguir és que els alumnes puguin desenvolupar aquelles habilitats lingüístiques que els permeti comunicar-se efectivament.

4. METODOLOGIA

4.1. Països participants

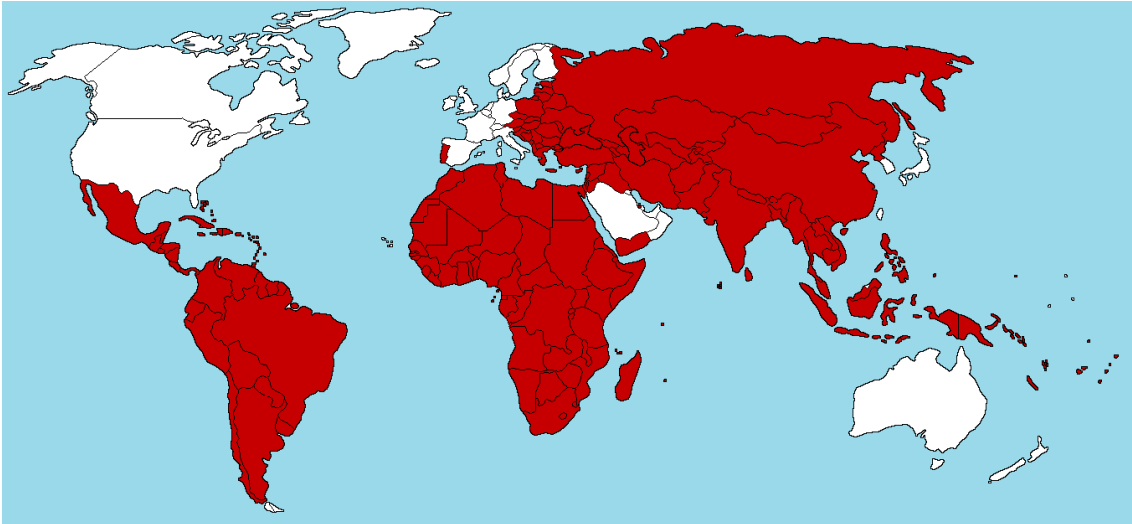
Per tal d'escollir les nacionalitats que participarien al nostre Treball de Recerca vam decidir centrar-nos en els països amb una riquesa econòmica menor a la d'Espanya, ja que el tipus d'immigració que ens interessava era la internacional (els individus es traslladen fora del seu país) i la forçosa (l'individu ha hagut de marxar involuntàriament per raons com gana, guerra o desastres naturals).

D'aquesta manera, hem utilitzat un indicador econòmic anomenat "renda per càpita" o "PIB per càpita". Aquest indicador relaciona el producte interior brut d'un país (PIB) i el nombre d'habitants del país. Així, es calcula dividint el PIB d'un país per la seva població. Ens vam decantar per emprar el PIB per càpita per mesurar la riquesa de les vuitanta-cinc nacionalitats de Castelldefels perquè nombrosos estudis han demostrat que aquest indicador està estretament relacionat amb la qualitat de vida dels seus residents.

Per tal de saber quins d'aquests països tenien un PIB per càpita menor al d'Espanya hem recorregut a la llista més actual que correspon a una estimació del 2015 del Fons Monetari Internacional (FMI) i que ordena tots els països del món segons aquest indicador i ho mesura en dòlars internacionals.

Al mapa següent, hem representat en color vermell els països que tenen un PIB per càpita inferior a l'espanyol, que arriba als 34.899 dòlars internacionals i ocupa el lloc 32 a la llista segons el FMI.

Així doncs, els països en els quals ens hem centrat són l'Uruguai, l'Argentina, la Xina, Romania i el Marroc. La raó és principalment que són els països dels quals hem fet més enquestes i en conseqüència dels que tenim una mostra més extensa i completa.

4.2. Indicadors

Per tal d'analitzar la situació dels immigrants adolescents hem emprat els següents indicadors: nivell d'integració politico-social i residencial, nivell d'integració al sistema educatiu, nivell d'integració econòmica i nivell de coneixement de l'idioma.

4.2.1. Integració politico-social i residencial

D'una banda la integració política que, en el cas dels adolescents, es limita a la participació al funcionament de centre o moviments relacionats amb polítiques educatives.

Em primer lloc, cal no oblidar el grau de coneixement dels processos participatius per part dels immigrants, saber les vies que poden seguir per tenir veu en l'entorn que els rodeja i la importància de les conseqüències que deriven d'aquesta desconexió i que afecten a la resta.

En segon lloc, cal tenir en compte d'altres condicionaments que poden limitar la participació, com les condicions familiars que ho poden dificultar, les condicions laborals dels seus pares, com la inestabilitat laboral o jornades laborals llargues,

tenen un efecte en l'adolescent que pot prendre força responsabilitats familiars, a més, la falta de xarxes familiars extenses també juguen un paper important.

La integració social es relaciona amb el benestar i la participació dels immigrants en la vida social de la comunitat d'acollida.

La integració social està molt lligada a les relacions que estableixen els immigrants amb l'entorn: els amics que fan a l'escola per exemple. Aquest tipus de relacions d'amistat són les que crearan llaços afectius amb l'entorn, o sigui el "lliquen" a la nova terra. Aquesta xarxa de relacions és d'importància cabdal a l'hora d'aprofitar oportunitats i solucionar problemes. És, a més, la via d'accés a la satisfacció de necessitats no materials com el desenvolupament personal, cultural, etc.

D'altra banda és un factor que ajuda a configurar un sentiment de pertinença. En relació amb aquest tema cal tenir en compte el temps i estabilitat de la permanència al nou lloc, si allà hi compta amb una xarxa familiar i d'amistat forta, si participa a algun moviment associatiu, si hi ha elements que identifiquen a aquesta zona enfront de la resta... El conjunt d'aquests i altres factors incideix a la formació d'aquest sentiment d'identitat comú i de pertinença el que en conseqüència potencia la participació social.

Per integració residencial ens referim a la integració de l'immigrant amb el seu entorn veïnal principalment, el nivell d'acceptació que tenen als seus respectius barris i la naturalesa de les relacions amb els seus veïns. Conseqüentment, també ens centrem en l'ús del català entre l'immigrant adolescent i el veí.

L'accés a una habitatge digne i la ubicació d'aquest representen una part essencial d'aquesta integració. No tractarem aquests punts en el nostre treball perquè tenen una vessant econòmica molt important. És evident, de tota manera, que aquests són uns factors que els immigrants adolescents no poden controlar però no per això els deixa d'influir. Es poden donar diversos casos en els que la integració es compliqui: d'una banda, la concentració massiva d'un mateix grup ètnic pot portar a la formació de guetos, on els veïns estan tancats en sí mateixos i no hi ha una vertadera interacció amb la ciutat d'acollida. D'altra banda, els immigrants que opten per compartir habitatge amuntegats poden resultar un

problema per la resta de veïns. Amb el temps i la trobada d'una estabilitat laboral, també acostuma a donar-se una estabilitat residencial que contribueix a mantenir relacions constants amb el veïnat.

Així doncs, els factors sobre els que hem preguntat per establir el nivell d'integració politico-social i residencial són:

- Les relacions d'amistat: Hi ha diversitat cultural al teu cercle d'amics? Amb els teus amics parles català?
- La participació a la vida cultural de la ciutat: Estàs apuntat a alguna associació cultural del teu país? Coneixes el cau de Castelldefels i el casal de joves? Estàs apuntat al cau? Participes a alguna associació cultural?
- L'adaptació al nou estil de vida: Creus que el fet de ser immigrant t'ha dificultat l'adaptació al teu barri? Fas alguna activitat extraescolar? Segueixes la política actual catalana? Si pots escollir, prefereixes comprar a botigues dirigides per gent del teu mateix país?
- Addició de tradicions: Has integrat alguna tradició de la cultura catalana a les teves? Creus que la cultura catalana ha penetrat al teu entorn familiar?
- Interès polític: Segueixes la política actual catalana? Has participat o participes en el funcionament del centre? Has participat en manifestacions, vagues, moviments relacionats amb la política? Coneixes la nova llei LOMCE?

4.2.2. Coneixement de l'idioma

Un dels indicadors que hem utilitzat per poder calcular el nivell d'integració dels adolescents immigrants a Castelldefels ha estat l'idioma. Aquest és una base fonamental per a qualsevol interacció en una societat, així que és allò que primer han de dominar per tal de poder conviure amb més facilitat dins de la nova comunitat. És per això que aquelles persones que siguin procedents de països els quals comparteixen la mateixa llengua del nou país o aquells que hagin pogut aprendre-la, tindran una barrera menys per tal de poder integrar-se.

Quant als adolescents, l'idioma el podran aprendre per mitjà de les famílies i sobretot a través de l'escola. Per tal de poder seguir correctament el curs escolar,

l'alumne nouvingut el primer que haurà de fer és tenir coneixement de la nova llengua; poder entendre-la i parlar-la correctament. És per això que moltes escoles tenen aules d'acollida, on s'ajuda als alumnes immigrants a poder seguir el ritme dels seus companys.

Per aquest motiu, la integració lingüística es troba entre els passos necessaris, i el nivell de domini dels immigrants de l'idioma del país ofereix una perspectiva important en aquest aspecte de la integració.

D'aquesta manera, els factors que hem tingut en compte per tal d'establir el nivell de coneixement de l'idioma són:

- Domini de l'idioma:
  - Entès: Pots seguir les explicacions dels teus professors? Si una persona es dirigeix a tu en català i no l'entens, li demanes que et repeteixi la pregunta en un altre idioma?
  - Llegit: Llegeixes premsa, articles, pàgines web... en català? Llegeixes llibres en català pel teu compte? Estàs a la biblioteca i trobes un llibre que t'agrada en català, què fas? Llegeixes i comprens cartells publicitaris, senyals, anuncis...?
  - Parlat: Parlaves alguna de les dues llengües (català o castellà), com a llengua materna, abans d'arribar? Pots parlar l'idioma amb fluïdesa? En cas que sí, quant temps has necessitat?
- Diglossia i necessitat de l'idioma: Parlaves el castellà abans de venir aquí? En relació amb l'anterior, creus que dominaràs les llengües per igual en acabar els estudis? Per trobar feina, has necessitat el català?
- Ús de la llengua: A la teva vida quotidiana, et dirigeixes a la gent en català? Creus que aprendre el català t'ha ajudat a integrar-te? Amb els teus amics parles català? Has afegit expressions catalanes al teu llenguatge?

4.2.3. Integració al sistema educatiu

En el cas dels adolescents, el primer contacte que tenen, a l'arribar al país d'acollida, amb la llengua i cultura d'aquest, es produeix a l'escola. És per això que aquest contacte és essencial per poder continuar amb el procés d'integració de l'adolescent en els diferents àmbits de la nova cultura. Així mateix, els ajudarà

a poder relacionar-se amb els altres alumnes i poder tenir, d'aquesta manera, la seva primera immersió en la nova societat. A més, gràcies a això podran conèixer els diferents aspectes de la nova cultura i les costums dels habitants d'aquesta, la qual cosa els facilitarà el procés d'integració.

Dins d'aquest indicador, ens centrem sobretot en el paper que realitza l'aula d'acollida, ja que és aquí on els alumnes nous tindran aquest primer contacte del qual parlàvem anteriorment. És en aquesta aula on els nous alumnes coneixeran les particularitats del sistema educatiu, i on observaran les diferències, si és que n'hi ha, amb el del seu país d'origen. A més, podran assolir el nivell lingüístic suficient per poder seguir, al mateix ritme que els seus companys, la resta de matèries. I d'aquesta manera, a partir de l'aprenentatge de la llengua, aconseguir una incorporació òptima, de manera progressiva, a l'aula.

També considerem important en aquest punt, el fet que si tenen pensat seguir els seus estudis de batxillerat i, posteriorment, realitzar uns estudis Universitaris o de grau a Catalunya. Perquè si és així, és gràcies a què han pogut assolir el suficient domini del nou idioma per tal de ser capaços de seguir amb uns estudis superiors dins del país d'acollida.

En conseqüència, els factors sobre els quals ens hem basat per establir el nivell d'integració al sistema educatiu han estat:

- Interès en els estudis i interès en fer estudis superiors: Fas reforç de català fora de l'escola?, Vols seguir els teus estudis de batxillerat?, Tens pensat seguir els teus estudis universitaris o de grau a Catalunya?
- Aprofitament de l'aula d'acollida: Has anat a l'aula d'acollida? T'ha resultat més fàcil la integració a la nova escola gràcies a l'aula d'acollida? Quantes hores d'aula d'acollida fas a la setmana? Creus que el fet d'anar a l'aula d'acollida et fa anar a un ritme més lent que el que porten els teus companys a classe?

4.2.4. Integració econòmica

Amb aquest indicador ens referim a la participació dels immigrants al mercat laboral. És per això que aquest punt va més encaminat cap als adults, ja que són

ells els que aporten l'economia familiar mentre els adolescents es formen.

La integració econòmica és un punt que cal ressaltar, perquè una situació econòmica o una altra és la que condiciona l'estil de vida de cada família i les seves possibilitats (residencials, relacionades amb educació...). Tot i això, aquest indicador pot ser també on els immigrants estiguin menys integrats, ja que a l'emigrar, molts d'ells disposen d'un poder adquisitiu limitat. I, és aquest un dels motius pels quals molts adolescents immigrants decideixen entrar a formar part del mercat laboral, buscant una feina per tal de poder ajudar econòmicament la seva família.

Malgrat això, l'aspecte econòmic és un factor que no influeix en els nostres resultats. Encara que haguem inclòs un punt a la nostra enquesta sobre aquest indicador, només l'utilitzarem per completar informació sobre altres aspectes.

4.3. Sector de la població enquestada

Els paràmetres que hem utilitzat per escollir el sector de la població que ha participat en les nostres enquestes es basen en els objectius que hem plantejat al principi.

D'una banda, tots són habitants de Castelldefels que estan cursant la secundària o el batxillerat a la mateixa ciutat.

Un altre requisit és que se situïn a la franja d'edat d'entre els 12 i els 18 anys ja que només ens centrem en la població adolescent.

D'altra banda, els resultats de les enquestes a immigrants de països amb un PIB per càpita superior a l'espanyol, majoritàriament centreeuropeus, només han estat emprats per fer comparacions amb d'altres resultats, atès que es troben en un grup migratori que no treballem.

L'adopció és un altre element a tenir en compte perquè els joves adoptats, que hem comprovat que la majoria eren xinesos, no es poden considerar immigrants, malgrat haver nascut fora d'Espanya. Per això no contemplem aquest grup al Treball de Recerca. Factors que no influeixen en l'enquesta són el sexe, la seva situació familiar o el rendiment acadèmic.

Els indicadors econòmics tampoc són tinguts en compte encara que haguem inclòs un apartat a les enquestes sobre aquest aspecte. Només ens serveix per completar l'altra informació o donar-nos-en de nova relacionada amb la llengua.

5. URUGUAI I ARGENTINA

INTRODUCCIÓ

Els resultats que comentarem a continuació pertanyen als estudiants uruguaians i argentins enquestats.

Hem agrupat aquestes dues nacionalitats perquè són els dos països de l'Amèrica del Sud amb uns resultats més semblants entre sí. La proximitat geogràfica i les semblances culturals fan que l'Argentina i l'Uruguai comparteixin característiques comunes que es reflecteixen en els emigrants de Castelldefels.

D'una banda, als seus països comparteixen tant programes televisius, tendències musicals, revistes, etc. Pel que fa a l'economia, no són països que depenguin l'un de l'altre. Segons Luciana Marchesoni, consultora de Deloitte "L'Argentina és un mercat rellevant per a moltes branques industrials", tot i això, "Alguns sectors només aconseguen exportar cap als països veïns, a instàncies de l'avantatge geogràfic i de la protecció aranzelària de Mercosur".¹

L'actitud dels uns envers els altres és diferent, segons explica el psicòleg social Antonio Pérez García: "Des del costat dels argentins, hi ha una actitud positiva, simpàtica, sobreprotectora cap a l'uruguaià, mentre que des de l'Uruguai hi ha una actitud de resistència que es manifesta a la mala imatge del "porteño", relata Pérez García. "No ens pot estranyar que quan hi ha conflictes d'interessos s'exacerbin els antagonismes latents, sentim que el germà gran es passa de sobreprotector, el sentim com un abusador", continua el catedràtic. "Els estereotips segueixen vigents: creure que el "porteño" és superb, corrupte i prepotent és molt típic de nosaltres, el que no ens permet fer una inferència de si és real. L'estereotip de l'uruguaià honest existeix, però ja no és tant així" remarca el psicòleg uruguaià.²

---

¹ Rebossio, Alejandro, 2013, *Argentina y Uruguay, casi un mismo país, dos países enfrentados*, recuperat de http://internacional.elpais.com/internacional/2013/10/10/actualidad/1381368124_224157..html.

² Íbidem.

Les raons principals per les quals els immigrants uruguaians i argentins han vingut a Castelldefels segons les enquestes, són la perillositat del país, problemes econòmics familiars o pares a l'atur. Un factor que ha facilitat la seva emigració ha sigut que d'altres familiars ja estiguessin establerts aquí. No ens referim necessàriament als seus progenitors ja que a diferència dels altres països sud-americans, els uruguaians i argentins no acostumen a emigrar al nou país deixant els fills a l'Uruguai o a l'Argentina per portar-los quan tinguin una situació estable sinó que viatgen tots junts com apunta un informe de la OIM.³

La concentració d'argentins i uruguaians a Castelldefels ha minvat els darrers anys. Les últimes dades registren un 3,8% de ciutadans provinents de l'Argentina i un 3,7% d'habitants de l'Uruguai. Lamentablement, les fonts disponibles no ens aclareixen l'origen regional dels immigrants. Tenint en compte la distribució de la població a l'Argentina, podríem suposar que la major part prové de la Capital Federal i la província de Buenos Aires i en referència a l'Uruguai, de Montevideo. Walter Actis del Colectivo Ioé i Fernando O. Esteban del Departament de Sociologia a la UAB, també subratllen que "ignorem si les migracions es varen produir directament des del lloc de naixement cap a Espanya o han existit trànsits intermedis, dins i fora del país d'origen. Només podem pressuposar, en base a diversos indicis, l'origen majoritàriament urbà dels immigrants."⁴

Ambdós països han sigut durant el segle XX països d'immigrants, on espanyols i italians sobretot, a més d'alemanys, anglesos, francesos, etc. s'hi van establir per trobar un futur millor. No obstant això, els problemes econòmics, polítics i socials varen arribar al seu zenit amb la crisi econòmica del 2001, fet que va causar que part de la població emigrés cap a altres països americans i als països dels seus ascendents. Sobretot pel que fa a l'Argentina, ja que segons l'Idescat (Institut d'Estadística de Catalunya), entre el 2001 i 2002 la població argentina a Catalunya va créixer un 100%, fins a les 12.369 persones.

---

³ Cerrutti, Marcela; Maguid, Alicia i Díaz Gil, Ana, *Migrantes Sudamericanos en España: Panoramas y Políticas*, Organización Internacional para las Migraciones, 2011, pàg.66.

⁴ Actis, Walter i. Esteban, Fernando O, *Argentinos en España: inmigrantes, a pesar de todo*, Colectivo Ioé i UAB, Barcelona i Madrid, 2008, pàg.28.

Com que la majoria d'aquests immigrants tenen doble nacionalitat, els resulta més senzill entrar a l'UE i al mateix temps ens dificulta poder determinar la quantitat real que suposen a Castelldefels.

ANÀLISI DE RESULTATS

El primer lloc de residència a Catalunya de tots els joves enquestats va ser Castelldefels, no van viure a altres poblacions catalanes abans. De manera que les dades seran més precises ja que només es basen en la seva experiència a la nostra ciutat. Ariel Guerzensvaig, director de projectes a Elisava, valora que des de l'Argentina hi ha la imatge que "Catalunya és Barcelona, que es veu com una ciutat molt més nord-europea que Madrid".⁵ D'aquesta manera, podem considerar Barcelona i la seva àrea metropolitana com a centres d'atracció per a aquests immigrants que cerquen un ambient europeu però on puguin parlar en la seva llengua. A més, la preferència per localitats costeres turístiques com Castelldefels també és un factor que els atreu.⁶

D'una banda, tots els immigrants parlaven el castellà al seu país d'origen atès que és la llengua oficial dels seus respectius països però cap parlava el català.

Malgrat no parlar-lo, el 25% dels adolescents enquestats coneixien l'existència de la llengua catalana abans de viure aquí davant del 75% que la desconeixia. Aquest lleu augment de la coneixença de l'idioma pot ser causat pel fet que molts dels uruguaïans i argentins són d'ascendència catalana com hem assenyalat amb anterioritat. Com ens expliquen, "Jo coneixia el català tot i que només d'oïdes, sabia que hi havia una zona d'Espanya on es parlava una altra llengua perquè el segon cognom de la meva mare és en català i m'ho va explicar".

Així, quan van arribar aquí, el seu primer contacte amb el català és descrit pel 29,41% dels enquestats com a "bo" tot i que el 27% dels que van arribar fa més de cinc anys no ho recorden. Les similituds amb el castellà suposen que no tinguessin la percepció que el català fos una llengua complicada.

---

⁵ Sarribe, Graciela, 1 de agosto de 2000, *Innovación social y migraciones: los argentinos en España*, recuperat de <http://www.ub.edu/geocrit/sn-69-46.htm>.

⁶ Cerrutti, Marcela; Maguid, Alicia i Díaz Gil, Ana, *op. cit.*, pàg.31.

Aquest contacte es va produir majoritàriament a l'escola i també a la comunitat de veïns. A diferència de les altres nacionalitats, els uruguaians i argentins remarquen una primera interacció amb la resta dels veïns que no hem trobat amb xinesos, romanesos o magribins. Aquest fet reflecteix el caràcter més obert que els caracteritza i facilita la integració al nou barri.

A partir d'aquest primer contacte, els nois que van emigrar fa més de cinc anys, que representen el 90%, han necessitat una mitjana de dos anys per poder parlar l'idioma amb fluïdesa. Això no s'aplica al 40% d'ells que ha après els dos idiomes al mateix temps ja que han crescut a Catalunya des que van començar a parlar. El fet de tenir una llengua romànica com a llengua materna facilita l'aprenentatge d'una altra llengua de la mateixa família com ho és el català.

Pel que fa al català llegit, cal destacar que el 100% dels uruguaians i argentins comprenen frases curtes o paraules soltes com les dels cartells publicitaris, anuncis i senyals. Això té connexió amb el que dèiem de les semblances entre llengües que comporten que no els costi gaire entendre-les i en conseqüència la relació amb el seu entorn sigui més senzilla. Una noia ens explica una anècdota a l'aeroport que ho fa palès: "En arribar vaig veure a l'aeroport un cartell que deia "entrada" i "sortida", evidentment no sabia català però el vaig entendre (...) i recordo alleugeriment" .

En relació amb aquests resultats, el 33,3% dels enquestats que van arribar fa més de cinc anys, llegeixen articles, pàgines web i llibres en català. Aquest resultat contrasta amb el dels adolescents que porten aquí menys de cinc anys, concretament menys de dos, que, com hem dit abans, és la mitjana de temps necessari per parlar fluidament l'idioma. Cap d'aquests nois no llegeix en català perquè encara no se senten del tot còmodes amb aquesta llengua.

Si aquests immigrants es troben en una situació que hagin trobat un llibre que volen llegir però és en català, el 50% manifesten que busquen primer una altra edició en un idioma diferent i si no la troben el llegeixen igualment, el 45% el llegeix directament i només un 5%, després d'haver-lo buscat en una altra llengua i no haver-lo trobat, decideixen no llegir-lo.

Cal incidir en el fet que a diferència d'altres idiomes, el castellà està molt globalitzat i normalment es poden trobar edicions en castellà si estan en català. Això dóna certa seguretat als nois i noies quant a pensar que si no saben català, sempre podran contar amb el castellà com a últim recurs.

En referència al català entès, el 100% dels alumnes que van emigrar fa cinc o més anys, afirmen que poden seguir les classes en català sempre, només aquells que ho van fer fa menys de cinc declaren que entenen les explicacions quasi sempre.

Pel que fa a l'ús del català, més de la meitat dels enquestats, el 61%, arribats fa més de cinc anys que no l'utilitzen, amb el seu cercle d'amics, contràriament al 39% que sí l'usa. D'aquests immigrants, els que en porten menys de cinc, no l'utilitzen amb cap amic. Normalment, la llengua emprada en les relacions d'amistat és la utilitzada en el primer contacte i no s'acostuma a canviar. Per aquesta raó, més de la meitat dels nois i noies es manté parlant el castellà amb els amics que va fer abans de dominar el català.

Tot i això, el 100% declara tenir un grup d'amics amb diversitat cultural.

Aquesta última dada revela que tant els argentins com els uruguaians estan oberts a d'altres cultures i no es tanquen davant la diversitat. Potser la causa és que la experiència als seus països d'origen està basada en la convivència amb persones diferents, "en el reconeixement d'una diversitat d'orígens que no obstant això és bàsicament europea", com apunta Graciela Sarrible del Departament de Teoria sociològica a la UB. Segons ella, això té per conseqüència que es relacionin amb persones d'orígens molt diversos. També assenyala que no és la situació d'estrangers la que els du a freqüentar altres estrangers, atès que no s'identifiquen amb les expectatives i demandes d'altres col·lectius d'immigrants.⁷

A part de les amistats, l'ús del català amb desconeguts se situa al 27,8% entre els uruguaians i argentins que fa més de cinc anys que són a Castelldefels. No

---

⁷ Sarrible, Graciela, 2000, *Innovación social y migraciones: los argentinos en España*, recuperat de <http://www.ub.edu/geocrit/sn-69-46.htm>.

obstant això, el 72,2% prefereixen adreçar-se als altres en castellà. Com explicarem més endavant, aquest fet pot ser conseqüència de la seguretat que tenen els argentins i uruguaians de ser entesos en castellà, el que els du a no intentar-ho en català. Des del punt de vista oposat, trobem més equilibri, un 45% dels immigrants diuen que a la seva vida quotidiana se'ls dirigeixen en català, davant del 55%, que no ho fa. Més que una intenció integradora per part dels autòctons podem considerar que les semblances ètniques els fan pressuposar el seu mateix origen. Aquesta tendència s'incrementa a les aules, ja que el 55% dels alumnes afirma que sempre els parlen en català o a vegades (45%).

L'interès per aprendre aquesta llengua també es reflecteix en el moment en què es troben en una situació a la que no comprenen el seu interlocutor. Dels joves que han viscut a Catalunya durant cinc o més anys, un 66,7% intenten entendre el missatge, a diferència del 33,3% que respon demanant a l'altre que canviï d'idioma, igual com fan els uruguaians i els argentins que resideixen a Castelldefels des de fa menys de cinc anys.

Així, malgrat no iniciar ells l'acció comunicativa en català sí que acostumen a fer l'esforç de seguir una conversa iniciada en aquesta llengua.

Un altre factor que ens dóna informació sobre l'ús del català per part d'aquests immigrants és que hagin incorporat expressions catalanes al seu llenguatge. El 72,2% dels enquestats que porten vivint a Castelldefels durant un període de temps superior als cinc anys, sí que han incorporat les particularitats de la parla catalana. Aquesta dada podria tenir relació amb el cercle d'amistats tan divers que tots declaren tenir com ja hem esmentat, malgrat que no en sapiguem el seu origen, es pot interpretar que un alt percentatge és autòcton, de manera que inevitablement, tot i no parlar amb ells el català, els podran apropar d'alguna forma a la llengua tot aprofundint-hi en les seves característiques. Per contra, el 27,8% d'aquest grup i les persones que porten menys de cinc anys a la ciutat declaren no haver-les incorporat.

Com hem esmentat anteriorment, tots els immigrants uruguaians i argentins parlaven el castellà com a llengua materna i el 80% d'ells aspiren a dominar el català i el castellà per igual en acabar els estudis.

Cal tenir en compte que generalment el castellà que es parla a l'Argentina i a l'Uruguai és més proper al nostre castellà, el que facilita la comunicació a diferència d'altres sud-americans. Pels immigrants de la resta de països de Sud-Amèrica, "hi ha moltes paraules i sobretot codis paraverbals com l'entonació o el volum que a vegades provoquen distorsions en la comunicació", com comenta J. M. Baráibar, assessor del Departament de Formació a Educadors i Mestres d'Educació Infantil de l'Escola d'Educadors de Madrid.⁸

Hi ha diversitat d'opinions quant a si aprendre català afavoreix la seva integració: el 50% creu que és d'ajuda mentre que l'altra meitat pensa que no és necessari. Tot i això només un 15% considera el català una llengua necessària per viure a Castelldefels. El 85% restant no pensa que sigui indispensable. Així, tot i que a Castelldefels existeix el bilingüisme com a la resta de Catalunya, cal destacar l'elevat percentatge de la població que parla el castellà com a primera llengua malgrat conèixer les dues. Això ocorre perquè hi ha molts immigrants ja consolidats dels anys cinquanta o seixanta de la resta d'Espanya com assenyala el tècnic d'immigració a Castelldefels, Francesc Sistac.

Aquest resultat es podria contradir amb l'anterior a primera vista donat que més de la meitat considera que saber català sí que els ha ajudat però no ho és: els nois i noies saben que el català és una part important de la cultura que els acull però com que tothom parla ambdues llengües i a més els facilita molt parlar en castellà, no es troben en situacions en què no puguin comunicar-se en la seva llengua.

En relació amb aquestes dades, la meitat d'ells pensen que el català ha de ser una matèria obligatòria a secundària i batxillerat en oposició a l'altre 50% que creu que s'hauria de treure. Possiblement aquest fort desinterès per aprendre el català provingui del fet que no la troben una llengua necessària que els cal aprendre.

Cap dels alumnes ha fet cursos de català fora de l'institut.

---

⁸ Baráibar López, José Manuel, *Inmigración, familias y escuela en educación infantil*, Los Libros de la Catarata, Madrid, 2005, pàg.54.

Pel que fa a l'aprofitament de l'aula d'acollida, un 70% dels alumnes uruguaians i argentins no ha estat mai a l'aula d'acollida perquè van emigrar de petits i han crescut aquí. El 30% restant que hi ha anat, pensa que la integració els ha resultat més fàcil gràcies a haver-hi anat. Els únics que segueixen a l'aula d'acollida són els alumnes que fa menys de cinc anys que són al país i que fan unes 4,5 hores de mitjana a la setmana. D'aquest grup que va o ha anat a l'aula d'acollida el 87,5% considera que els ha resultat beneficiós, en canvi, el 12,5% creu que el fet d'assistir-hi els fa anar a un ritme més lent que la resta de companys a classe.

D'altra banda, tots els joves enquestats han fet la primària i el 75% tenen previst seguir o han seguit els estudis de batxillerat, aquests nois aspiren a fer estudis superiors, en contra del 25% que només ha cursat o cursarà la secundària.

Dels alumnes que han cursat part dels seus estudis al seu país d'origen, el 57% no troben cap diferència en el sistema educatiu, el 43% restant opina que les diferències més notables són el nivell més alt i un sistema més exigent amb matèries diferents. A més, el 75% de l'alumnat pensa que el sistema educatiu català té en compte les singularitats dels estudiants immigrants fet que no els ha resultat perjudicial. Per contra, el 25% dels adolescents pensa que no es tenen en compte les seves particularitats.

Quant a l'àmbit politicosocial, diferents indicadors ens donen informació sobre si estan integrats a la societat d'acollida.

Per començar, cap d'ells pertany a associacions culturals dels seus països, malgrat això, un 30% d'ells sí que voldria unir-s'hi. Aquests resultats són sorprenents, ja que segons Natalia Moraes, del Laboratori d'Estudis Internacionals a la Universitat de Granada, el moviment associatiu és un tret molt característic de les comunitats uruguaianes sobretot. Alguns exemples a Castelldefels d'aquest associacionisme són la Casa Charrua Uruguay, la Unión Argentina De Castelldefels o l'Asociación Amigos Del Uruguay.⁹

---

⁹ Moraes Mena, Natalia, 2008, Uruguay como país de partida, España como destino: análisis de cambios y continuidades en la migración uruguaya, <http://www.ub.edu/geocrit/sn/sn-279.htm>.

Tampoc participen a altres associacions com les de castellers o diables ni al cau. No obstant això, el 35% coneix el casal de joves solament, un altre 35% sap de l'existència tant el cau com del casal de joves i el 30% no coneix cap de les dues associacions. En aquest últim grup s'hi troben tots els immigrants que fa menys de cinc anys que han arribat a Castelldefels. Els joves que saben del cau i casal de joves s'han informat mitjançant internet i les xarxes socials a més dels amics i les xerrades que es fan a l'institut. Així, a diferència d'altres immigrants, els uruguaians i argentins no només tenen informació sobre la vida cultural a la ciutat per l'escola sinó que disposen de moltes eines socials per informar-se'n.

Un altre factor que determina la participació a la vida de la ciutat és el fet de realitzar activitats extraescolars. El 60% dels nois immigrants fan activitats després de l'horari escolar; al grup d'alumnes que no en fan, hi pertanyen els joves que fa menys de cinc anys que són a Castelldefels.

Per una altra banda, la cultura catalana ha penetrat en el 40% de les famílies dels enquestats davant del 60%, incloent-hi tots aquells que han emigrat fa menys de cinc anys. No obstant això, fins a un 85% dels immigrants diuen que segueixen practicant les seves tradicions. Les festes i tradicions més generalitzades són Sant Joan, Sant Jordi i la castanyada i en una proporció inferior, el caga tió i la Diada.

Segons Graciela Sarrible del Departament de Teoria Sociològica a la Universitat de Barcelona, aquests col·lectius s'identifiquen amb la societat local amb la qual acostumen a compartir també valors i a vegades fins i tot l'origen.¹⁰

Per això no és estrany que una proporció elevada mantingui les seves tradicions perquè simplement no xoquen amb les catalanes i poden encaixar sense que l'adopció d'unes suposi el rebuig de les altres.

Un altre factor per mesurar la integració és saber si els immigrants prefereixen comprar en botigues i restaurants regentats per persones del seu país davant de botigues i restaurants catalans o espanyols. El percentatge de joves que ho prefereix és baix, només el 30%. Alguns subratllen que ho fan per un "sentiment

---

¹⁰ Sarrible, Graciela, *op. cit.*

de germanor” envers els seus compatriotes, els quals moltes vegades formen part dels seus cercles.

En referència a les zones de residència dels uruguaians i argentins, cal destacar que estan molt dispersos, no estan concentrats en cap barri, malgrat això, el 100% dels nois coincideixen en què el fet de ser immigrants no els ha dificultat l'adaptació entre els veïns.

El fet que molts hagin respost que el seu primer contacte amb el català fos amb els veïns reforça la idea de rebuig del gueto, com alguns declaren explícitament. Relacionen aquesta expressió amb una situació d'aïllament que no desitgen amb d'altres argentins i uruguaians que els fa traslladar-se mentalment als seus respectius països als quals no poden tornar.

La integració política pot ser calculada sabent, primerament, si els estudiants participen al funcionament de centre. Només un 30% han sigut o són delegats, membres del consell escolar o subdelegats, cap d'ells del grup dels alumnes que porten estudiant a Castelldefels menys de cinc anys.

A més, aproximadament la meitat dels alumnes, el 45%, mostren interès en la política actual catalana, grup al qual no trobem cap noi/a que faci menys de cinc anys que resideix a Catalunya. Així, menys de la meitat dels alumnes immigrants tenen coneixement de la realitat política a Catalunya, segons Pablo Biderbost, investigador de l'Institut d'Estudis d'Iberoamèrica de la Universitat de Salamanca. Aquesta poca implicació “suposa un deteriorament en matèria de qualitat de la democràcia, la qual suposa que tots els individus en una societat han de poder escollir i controlar als seus representants”.¹¹ Un exemple d'aquest interès és la coneixença de la LOMCE per part d'aquests adolescents. Sí que són més participatius (70%) quant a participació a vagues, manifestacions i qualsevol moviment relacionat amb la política.

---

¹¹ Biderbost, Pablo, 2009, *La cuestión de la integración cívica de los inmigrantes es una cuestión política*, recuperat de http://www.oei.es/divulgacioncientifica/entrevistas_007.htm.

Finalment, a cap dels joves que han treballat, que representen el 15% dels enquestats, els han demanat com a requisit que parlessin el català. Com que tots són estudiants, realitzen feines de baixa qualificació al sector de la restauració, sobretot. Tampoc els ha suposat un problema la seva procedència. Un factor que afavoreix aquest tracte tan poc discriminatori pot ser causat pel fet que molts uruguaians i argentins troben feines a d'altres establiments regentats per persones del seu mateix país. Realment, les xarxes establertes entre castelldefelencs uruguaians i argentins són fortes i el fet de compartir una mateixa cultura és significatiu. Com subratlla una noia de 17 anys de Montevideo, "Més que res això es produeix perquè prefereixen tenir persones que coneixen els productes que s'ofereixen, a més hi ha una afinitat diferent".

Els uruguaians i argentins pensen majoritàriament (60%) que la integració a Catalunya és important. No obstant això, el 95% es considera integrat a la nostra societat. Potser per aquesta raó únicament el 30% dels joves tenen la intenció de retornar al seu país d'origen.

Només un 15% explica haver-se sentit jutjat algun cop per la seva condició d'immigrant i només un 10% ha rebut un tracte discriminatori per això.

Aquestes dades tan baixes en comparació als enquestats de les altres nacionalitats es poden relacionar amb una major acceptació d'aquests col·lectius a la nostra ciutat. Les similituds culturals, els llaços històrics amb el nostre país fan que se'ls tingui per norma general en millor consideració que a d'altres immigrants. Un element que influeix inevitablement és que la seva aparença física és semblant a l'espanyola. Aquest tret, tot i que pugui resultar racista si el tenim en compte com a element integrador, no el podem ignorar. Així ho expressa una adolescent uruguaiana : "A vegades la gent se sorprèn quan els dic que sóc de l'Uruguai, em diuen que no semblo sud-americana". Aquesta diferenciació entre argentins i uruguaians amb la resta dels països del continent té un significat més profund: no només parlem de l'aspecte físic, té una connotació classista i racista que acaba fent que distingim entre immigrants de primera classe i de segona.

6. MARROC

INTRODUCCIÓ

Els motius pels quals els alumnes enquestats han emigrat són majoritàriament econòmics, relacionats amb la feina del pare o amb problemes vinculats al terrorisme.

El flux migratori d'aquesta comunitat a la ciutat ha anat disminuint durant els últims anys. Segons les últimes dades del 2014, els immigrants magribins representaven el 5,37% de la població, més d'un punt per sota del percentatge del 2012.

Segons Francesc Sistac, tècnic d'immigració de l'ajuntament de Castelldefels, la tendència migratòria ha variat a Castelldefels des del començament de la crisi, mentre que abans eren els marroquins el primer grup estranger en rellevància, ara són els segons darrere dels romanesos. Aquest canvi coincideix amb la resta d'Espanya, territori pel qual es troben repartits tot i que es concentren a Ceuta, Catalunya i Andalusia.

Un fet que facilita aquesta migració és la proximitat amb el país, tant per les fronteres de Ceuta i Melilla, les illes Canàries i el sud d'Andalusia.

Cal destacar la diferència en la renda per càpita dels dos països, ja que la d'Espanya és fins a 11 vegades superior que la magribina.

ANÀLISI DE RESULTATS

Per començar, cap dels alumnes parlava el castellà o català com a llengua materna, ja que parlen l'àrab i les llengües berbers. Tot i no parlar-lo, un 20% admeten conèixer el català amb anterioritat a l'emigració. Això pot ser degut a que, com esmenten alguns dels nois i noies magribins a les seves enquestes, part de la seva família ja vivia a la ciutat, i gràcies a això sabien que a Catalunya es parlava una altra llengua a més del castellà.

Respecte al primer contacte, d'aquests adolescents amb aquesta llengua romànica es va produir a les escoles i instituts de Castelldefels. O sigui, és a

l'escola o institut on es produeix la seva primera immersió no tan sols en la nova llengua sinó també amb la cultura del país d'acollida. Alguns el descriuen com a "difícil" o "excitant" i d'altres creuen que el fet d'haver après francès al Marroc els ha ajudat a aprendre el català, pel fet que ambdues llengües, tant el català com el francès, són romàniques.

Els immigrants que poden parlar el català fluidament han necessitat una mitjana de tres anys, tanmateix aquest no és el cas del 40% dels joves que van emigrar de ben petits, abans d'aprendre a parlar.

En referència al català llegit, el 100% comprenen sempre o quasi sempre frases senzilles i paraules que senten en el dia a dia. Quan es tracta de textos més llargs com articles o llibres, el 83,3% dels alumnes que fa més de cinc anys que són a la ciutat afirmen que són capaços de llegir-los davant del 100% dels que fa menys de cinc anys que hi són.

Un exemple que complementa aquests resultats és que la totalitat de magribins i magribines diuen que no tenen problemes en llegir un llibre que estigui en català, ni el busquen primer en el seu idioma.

Un altre factor que determina la integració és ser capaç de seguir les explicacions dels seus professors. En aquest sentit, el 100% dels alumnes que han estat a Catalunya des de fa més de cinc anys entenen sense cap problema totes les classes. Aquest resultat s'oposa al 100% dels nois i noies que fa menys de cinc anys que hi són, els quals, expliquen que quasi sempre comprenen el fil de les classes. És per això que, segons el que ens expliquen l'Antònia Camino, tutora de l'aula d'acollida, i el Carlos Gómez, director de l'institut Les Marines, els alumnes nous assisteixen durant el temps necessari a l'aula d'acollida per tal que assoleixin les eines lingüístiques necessàries amb l'objectiu que siguin capaços de seguir el fil de la classe, sense sentir-se desmotivats per no tenir el suficient coneixement de l'idioma, i finalment poder incorporar-se a l'aula ordinària.

Quant a l'ús de la llengua, el 100% dels alumnes que viuen a Castelldefels des de fa menys de cinc anys declaren que no parlen el català amb cap dels seus amics, malgrat això, la totalitat d'ells tenen un grup amb diversitat cultural. Tot i estar oberts a relacionar-se amb persones de diferent nacionalitat a la seva, i no estar

aïllats pel fet de relacionar-se únicament amb magribins, prefereixen usar la llengua castellana i no la catalana per a aquestes relacions. Això es podria explicar pel fet que només utilitzen i practiquen el català en l'àmbit escolar i no veuen aquest idioma necessari en el seu temps d'oci, ja que en tenen suficient amb el castellà.

Aquest aspecte contrasta amb els resultats dels nois que fa més de cinc anys que són a la ciutat, les respostes dels quals són molt disperses: un terç afirma que el parla sempre, un altre terç diu que ho fa amb algunes persones i l'últim terç no ho fa mai. Aquesta diversitat de comportament es reflecteix en els seus cercles d'amics: un 66,7% gaudeixen d'un grup amb diferents nacionalitats mentre la resta només tenen amics del seu país.

En canvi, el 100% no parlen el català amb cap desconegut. Aquesta tendència de parlar el castellà és recíproca, ja que només el 20% explica que els desconeguts parlen amb ells en català. Encara que a Catalunya, siguin oficials tant el castellà com el català, a Castelldefels els desconeguts a l'hora d'adreçar-se amb un magribí optaran primerament pel castellà, pensant que potser no els entendran, i en el cas que utilitzin la llengua catalana passaran directament al castellà si veuen que el receptor no pot seguir el fil de la conversa. Aquest aspecte el subratllen alguns dels alumnes magribins enquestats.

Es nota un increment, pel que fa als professors, ja que el 100% s'adreça als adolescents en català.

En cas que no entenguin el que se'ls diu en català, el 100% dels joves que fa cinc o més anys que resideixen a Catalunya, intenten no canviar d'idioma i comprendre-ho igualment; mentre que la totalitat dels immigrants que fa menys de cinc anys, sempre demanen un canvi de llengua. Aquesta diferència pot ser deguda a que contràriament a aquells que porten més temps vivint a la ciutat, els nouvinguts se senten en una situació incòmoda al no entendre tot el missatge i no poder parlar la llengua amb la mateixa fluïdesa que l'interlocutor. I en comptes de fer un esforç per comprendre'l i parlar en català, encara que sigui amb dificultats, demanen ràpidament un canvi de llengua per tal que la situació no es torni estranya ni molesta.

D'altra banda, el domini del llenguatge el podem mesurar amb diferents indicadors, com l'ús d'expressions en català. Aquí els resultats són força igualats, un 60% declaren haver-les incorporat a diferència del restant 40%.

Com hem dit abans, cap dels magribins parlava el castellà com a llengua materna però tampoc com a segona llengua tot i que tots creuen que el podran parlar amb fluïdesa de la mateixa manera que el català en acabar els estudis. Els alumnes immigrants opinen que dominaran per igual el castellà i el català, encara que no parlessin cap de les dues llengües. Això pot ser a causa de pertànyer a una cultura bastant diferent a la de la ciutat i que donen un gran pes a l'idioma com a via d'integració. Els alumnes també ressalten a les enquestes que el fet d'aprendre les dues llengües al mateix temps els serà d'ajuda ja que opinen que una pot ajudar a complementar l'altra perquè hi troben bastants punts en comú. És per això que creuen que tot i ser idiomes desconeguts, podran assolir el domini d'ambdós per igual.

Per un altre costat, només la meitat dels nois i noies que porten menys de cinc anys a la nostra ciutat creuen que aprendre la llengua catalana els ha servit per integrar-se millor. En contraposició, la totalitat dels que fa més de cinc anys que hi viuen pensen que aprendre-la els ha sigut d'utilitat. No obstant això, només el 40% troben que és necessari per a viure a Castelldefels. Això pot ser causa que, tal com ens explica la Cristina Morató, la delegada del Centre d'Acolliment Lingüístic de Barcelona, "els catalanoparlants no utilitzen gaire sovint el català per adreçar-se als immigrants i aquesta és la primera causa que els fa pensar que l'única llengua indispensable per viure al país és el castellà". També assegura que "crear aquesta necessitat depèn de les persones del carrer. Si ningú s'adreça a ells en català, no la tenen".¹²

En relació amb aquests resultats, tots pensen que el català hauria de ser una matèria obligatòria a secundària i batxillerat.

Cap dels magribins han fet reforços de català fora de l'horari escolar. Això pot ser

---

¹² Larsson, 2008, *Si als immigrants els parléssim en català, veurien la necessitat d'aprendre'l*, recuperat de <http://www.racocatala.cat/forums/fil/92162/si-als-immigrants-parlessim-en-catala-veurien-necessitat-daprendrel>.

a causa que el 60% ha anat a l'aula d'acollida i no ho han necessitat.

A més consideren que els ha facilitat la integració, d'aquest grup, més de dues terceres parts opinen que els ha ajudat a seguir el ritme dels seus companys.

Tots els immigrants han fet la primària tant als seus respectius països o a Catalunya. Després d'acabar els estudis secundaris, només el 40% d'ells no han seguit o no tenen intenció de seguir amb els estudis de batxillerat. Malgrat això, el 40% volen fer estudis de grau o anar a la universitat a Catalunya.

Dels alumnes que han estudiat al seu país d'origen una part de la seva vida, la totalitat d'ells sí que troben diferències entre el sistema educatiu a Catalunya i el marroquí, la principal és l'exigència del sistema. Un adolescent magribí esmenta en la seva enquesta que "tot i que els dos sistemes educatius arriben a assemblar-se quant a la seva estructura interna, al Marroc la figura del professor és més autoritària i els alumnes els hi tenim més respecte".

D'altra banda, el 40% dels immigrants creuen que aquest sistema té en compte les singularitats dels estudiants nous i a la meitat els ha resultat favorable davant de l'altra meitat que pensen que els ha perjudicat. Només un 20% troben que no es tenen en compte les particularitats d'aquests nois i noies.

En referència a la integració politico-social, cal destacar que cap d'ells coneix la nova LOMCE ni participa en cap associació cultural del seu país, tot i que a la nostra ciutat podem trobar-ne una: "La asociación árabe cultural de Castelldefels". Les associacions i entitats d'immigrants tenen un gran paper en la integració i socialització dels joves immigrants en el país d'acollida. Pel que fa a aquestes, pot haver-hi opinions diverses, hi ha qui opina que relacionar-se amb persones de la seva mateixa cultura i en un context marcat per l'ús de la llengua d'origen i per uns referents culturals i, també, religiosos pot arribar a dificultar la integració dels nois i noies, magribins en aquest cas. Mentre que, segons Mohamed Chaib i Marta Casas, director i coordinadora de l'Associació Sociocultural Ibn Batuta, "precisament tot això afavoreix la creació d'una identitat forta, així com el desenvolupament de les capacitats de relació i les habilitats socials, afavoreix la socialització i la integració en la societat d'acollida, per molt que els referents

culturals siguin diferents".¹³ Aquest alumnes tampoc estan apuntats a cap associació de la nostra ciutat. Pel que fa a d'altres grups juvenils com el Casal de Joves o el Cau, són més populars, tot i no estar-hi apuntats, el 40% diuen conèixer-los, un altre 40% expressa conèixer només el Casal de Joves i fins a un 20% no sap de l'existència de cap dels dos.

Tot i no participar en aquest tipus d'associacions, el 30% dels alumnes està apuntat a alguna activitat fora de l'horari escolar, cosa que afavoreix al seu procés d'integració. Que alguns dels joves dediquin part del seu temps d'oci a diferents activitats extraescolars que ofereix la ciutat, ens fa pensar que tenen interès quant a la vida social i cultural dels habitants de Castelldefels. A més, aquests espais són un bon lloc per a les relacions interculturals i d'aprenentatge a través de valors i actituds que són favorables per a la seva integració.

Per un altre costat, el 80% no pensen que la cultura catalana hagi penetrat al seu entorn familiar tot i que el 40% celebri festes com el Nadal i la Castanyada. Malgrat que alguns hagin adaptat aquestes tradicions, la totalitat dels enquestats segueixen practicant els costums i celebracions de la seva cultura. Aquesta tendència es veu reflectida amb el fet de comprar a botigues dirigides per persones del seu país abans que botigues nacionals. Les famílies marroquines en el curs de la seva estància al nostre país es veuen confrontades a pràctiques socials diferents a les seves pròpies que a vegades els empenyen a modificar alguns dels seus costums i opinions, això podria ser una explicació al fet que només el 20% dels alumnes considerin que la cultura catalana hagi entrat dins del seu nucli familiar, però per contra un 40% si celebri festes de la nostra cultura. Malgrat això, el col·lectiu magribí, no viu en l'aïllament radical del seu país d'origen, sinó que segueix practicant tot allò que és identificador de la seva cultura, com per exemple, la religió, tenint l'Islam com a principal religió al Marroc, la qual dista bastant del catolicisme, la més nombrosa al país d'acollida. L'alimentació també és un altre element cultural i distintiu d'aquest grup social, i és una de les característiques culturals que més difícilment es perd quan es produeix

---

¹³ Chaib, Mohamed, 2008, *Funció de la nostra associació*, recuperat de http://guia.barcelona.cat/detall/associacio-sociocultural-ibn-batuta_95195092018.html.

el contacte amb altres societats. És per això que la totalitat del enquestats i enquestades escullen abans botigues, d'alimentació per exemple, regentades pel gent del seu país, ja que els immigrants marroquins intenten construir el seu model culinari original al país d'acollida, tal com ens explicava una noia marroquí: "a casa, tot i ja no viure al nostre país, no hem deixat de menjar com ho fèiem allà, la meva mare segueix cuinant *tajine, couscous...*".

L'adaptació als barris no ha sigut difícil per a la majoria dels immigrants, només el 20% declara haver tingut problemes derivats de la seva procedència i acostumen a venir dels barris de Bellamar i Can Bou. Els magribins estan dispersos pels diferents barris de Castelldefels i no n'hem trobat concentració a cap en particular.

Pel que fa a la integració política, cap dels alumnes magribins ha participat mai o participa a les tasques de funcionament de centre com el Consell Escolar o sent delegat, subdelegat, etc.

Només el 20% mostra interès per la política actual catalana i coneix, per exemple, la LOMCE. Tampoc no són gaire participatius, el 100% no fa vagues, manifestacions o està relacionat amb cap moviment polític.

En referència a la integració econòmica, del 40% que ha treballat cap noi o noia ha necessitat parlar el català ni el fet de ser immigrant els ha dificultat trobar feina.

El 50% del enquestats i enquestades declaren que han estat jutjats segons estereotips de la seva cultura i també han rebut, en algun moment, un tracte discriminatori pel fet de ser immigrant.

Més de la meitat (53%) del adolescent magribins creuen que sí que és important integrar-se a la cultura catalana. Malgrat això, un percentatge una mica més elevat (57%) es considera integrat a la nostra societat. Tot i això, un 66,7% dels nois i noies es plantegen retornar al seu país d'origen en un futur, encara que la connexió amb el país d'origen és constant, a causa, en part, de la proximitat geogràfica que els fa viure entre les dues ribes de la Mediterrània. Aquesta situació s'anomena a l'actualitat immigració transnacional, terme que s'aplica a les persones que almenys depenen de dos contextos, el d'origen i el d'acollida, que vinculen amb relacions socials. La col·lectivitat marroquina a Espanya, segons

Carlos Giménez, Director de l'Institut Universitari d'Investigació sobre Migracions, Etnicitat i Desenvolupament Social i del Programa "Migració i Multiculturalitat" de la Universitat Autònoma de Madrid, "està construint camps de relació econòmica, política i cultural la naturalesa i significació transgredeix les fronteres". ¹⁴

Aquesta proximitat entre països també pot ser un altre factor que influeixi en la decisió de retorn d'aquests alumnes magribins.

---

¹⁴ Giménez Romero, Carlos, *Marroquíes en España: Un perfil sociocultural*, Taller de Estudios Internacionales Mediterráneos , pàgs. 92-95.

7. XINA

INTRODUCCIÓ

La proporció d'immigrants xinesos a Castelldefels segons les dades de l'ajuntament és del 2,63% respecte el total de la ciutat. Aquesta dada ha augmentat durant els últims anys.

Aquesta comunitat és la més nombrosa d'Àsia a Espanya, amb Catalunya com a principal comunitat autònoma receptora.

Les raons que ens han donat els enquestats per emigrar són principalment econòmiques. A més, molts d'ells tenien els pares vivint a Castelldefels quan van venir.

D'altra banda, aproximadament el 70% dels residents xinesos a Catalunya, com a la resta d'Espanya, procedeixen d'un indret molt petit de la Xina; el districte de Qingtian i els seus districtes veïns de la Municipalitat de Wenzhou, situats al sud de la província de Zhejiang. Segons Joaquín Beltrán Antolín, coordinador d'Estudis d'Àsia Oriental de la UAB, España és l'únic país del món on els procedents d'aquest origen constitueixen la majoria de la població xina que hi resideix.¹⁵

Per un altre costat, el perfil de la comunitat xinesa a Espanya es caracteritza per estar format per famílies joves, amb molts menors d'edat i tot ells escolaritzats, amb un elevat percentatge en escoles privades. Els treballadors estan sobretot en el sector dels serveis i en la indústria i molts són autònoms. Finalment, es troben repartits per tot Espanya, malgrat la seva relativa concentració a Barcelona i Madrid.

La xinesa és una immigració molt diferent de les altres. No vénen a buscar feina en empreses nacionals, són un component essencial del moviment expansiu que necessita instal·lar empreses o comerços propis dins de la ciutat d'acollida.

---

¹⁵ Beltrán Antolín, Joaquín, *Las comunidades asiáticas en España: una visión panorámica*, Revista CIDOB d'Afers Internacionals, n.º 68, 2005b, págs. 33-52.

Tot veient els resultats, hem decidit agrupar tant el col·lectiu dels alumnes xinesos que feia més de cinc anys que residien a Castelldefels amb els que en feia menys donat que no hi havia diferències considerables entre les respostes d'ambdós grups.

ANÀLISI DE RESULTATS

Per començar, cap dels enquestats xinesos tenia com a llengua materna el castellà o el català a causa que l'idioma oficial a la Xina és el Xinès, també anomenat llengües sinítiques. Tampoc sabien de l'existència del català.

Tanmateix, més de la meitat dels enquestats, incloent part del 16,7% que tenien el castellà com a segona llengua a la Xina (tots els quals feia menys de cinc anys que havien emigrat) i part dels que no el parlaven, no creuen que puguin arribar a dominar les dues llengües per igual en acabar els estudis.

El primer contacte amb el català es va produir a l'escola i a les aules d'acollida dels instituts. La majoria ens han descrit aquest contacte com a "difícil". En no tenir coneixement de cap llengua llatina, l'aprenentatge del català i del castellà és molt més complicat que pels uruguaians i argentis, per exemple. A més, els xinesos, com els magribins, coneixen un alfabet que no té cap punt en comú amb el nostre, on les grafies i els sons són totalment diferents. És per això que aquesta potser, serà la comunitat cultural amb més dificultats a l'hora d'integrar-se en la llengua del país d'acollida.

A partir d'aquest primer contacte, els nois xinesos que poden parlar el català amb fluïdesa (28%) han necessitat entre dos i tres anys, aquest grup també ha incorporat expressions catalanes al seu llenguatge. Malgrat això, més de la meitat declaren que poden comprendre els missatges en català que formen part de la seva vida quotidiana ja siguin cartells publicitaris, senyals, etc.

A més, la meitat dels enquestats fa l'esforç d'intentar llegir articles, llibres, etc. en català per millorar el seu nivell, però en el seu temps d'oci prefereixen llegir en el seu idioma. Això ho reflecteixen les respostes a la pregunta sobre què farien en cas de trobar un llibre que els agrada però és en català: la majoria el buscaria primer en xinès i si no el trobés, el llegiria en català.

Tot i que les primeres generacions, és a dir, els pares i mares d'aquest adolescent, el seu temps d'oci sol discórrer habitualment en un medi xinés, i preferiran llegir premsa xinesa, programes de televisió xinesos, etc. abans que Espanyols o Catalans. En aquesta segona generació podem observar un lleu canvi, sí que és cert que, com hem mencionat anteriorment, escullen el seu idioma pel que fa al seu temps lliure, però també observem l'interès per la llengua de la societat d'acollida, encara que després no l'usin gaire.

Només un terç pot seguir perfectament totes les classes en català sense dificultats, possiblement es correspongui amb el percentatge de nois i noies que afirma tenir domini de la llengua.

Pel que fa a les amistats, el 33,3% afirma que no parlen català amb cap dels seus amics, la resta no ho acostuma a fer. Aquest poc ús del català pot ser causa de la poca diversitat cultural que es troba en el seu cercle d'amics, ja que només un terç dels enquestats declara tenir amics que no siguin xinesos. L'Antònia Camino, tutora de l'aula d'acollida de l'institut Les Marines, també ens parla d'aquesta escassa varietat de nacionalitats quant a les seves amistats. Ens explica que encara que els alumnes immigrants xinesos quan es troben a l'aula d'acollida o a les classes ordinàries, sí que tenen contacte amb els seus companys quan arriba l'hora del pati o el seu temps d'oci acostumen a relacionar-se només entre ells i tenen més dificultats a l'hora de tractar amb altres nois i noies de cultura diferent a la seva. Un exemple d'aquesta tendència és la de dos alumnes xinesos que van a l'aula d'acollida, segons l'Antònia, a l'hora del pati sempre estan junts en un mateix joc i si un dels dos nois falta, l'altre es queda tota l'estona del pati sol. Però en canvi a classe sí que es relacionen amb altres companys.

Aquesta tendència es reflecteix també amb les relacions amb desconeguts, amb els quals només el 22,2% s'hi dirigeix en català, aquest poc ús de la llengua és recíproc atès que segons els enquestats només el 22% dels desconeguts estableixen un primer contacte en català. No obstant això, en els pocs casos que parlen aquesta llengua i no l'entenen intenten fer l'esforç de comprendre-la en lloc de canviar de llengua. Com mencionem anteriorment, això és a causa de la importància que donen aquests adolescents a la llengua catalana, tot i que les

seves famílies no ho facin i totes les seves relacions extraescolars acostumin a ser en xinès.

En canvi, en l'àmbit escolar el català és una llengua que els professors intenten potenciar ja que la totalitat dels adolescents afirmen que se'ls parla sempre o quasi sempre en aquesta llengua.

La meitat dels joves xinesos opinen que la llengua catalana els ha ajudat en el seu procés d'integració. Tot i això, només el 31,25% pensen que és una llengua necessària per viure a Castelldefels. Tot i que els adolescents de la Xina consideren que gràcies al català els ha sigut més fàcil entendre la societat del país d'acollida i endinsar-s'hi, segueixen pensant que poden prescindir d'aquesta. Això pot ser a causa de la baixa relació que mantenen amb persones de la nova ciutat, les seves amistats solen ser majoritàriament xineses. Un altre factor és que en el seu entorn familiar només parla xinès o els seus dialectes, i, fins i tot en l'àmbit de treball dels seus pares, que solen ser botigues pròpies, només fan ús de la seva llengua, i si ho necessiten utilitzen abans el castellà que el català, per comunicar-se amb els desconeguts.

Encara que sembli contradictori, la totalitat d'ells creuen que s'ha de mantenir com a llengua obligatòria a secundària i a batxillerat. Potser la raó és que cap dels joves xinesos no fa reforç de català fora de l'institut, per això és l'únic lloc en el qual poden aprendre la llengua.

Quant a l'aula d'acollida, el 66,7% dels nois i noies que hi han anat són els que no van emigrar aquí quan estaven aprenent a parlar. La totalitat d'aquest grup valora positivament haver anat o anar a l'aula d'acollida perquè els ha facilitat la integració. Tanmateix, tot i facilitar-los la integració, el 50% pensen que els endarrereix respecte dels seus companys i companyes. Aquesta sensació pot estar originada en què la família xinesa dóna molta importància als estudis, i això és el que transmeten als seus fills. Segons el testimoni d'una alumna xinesa: "a la societat xinesa una persona sense estudis significa que haurà de fer treballs físics amb pocs guanys, i una persona amb estudis es considerada d'un estatus superior i podrà aconseguir millors condicions laborals en un futur". Aquesta mateixa alumna ens explicava que ella està estudiant el batxillerat social, i fa

matemàtiques socials, però a més de tenir el llibre de l'assignatura que li correspon al seu batxillerat també té el llibre de matemàtiques del batxillerat científic i tecnològic, i al seu temps d'oci estudia també aquestes per tal de millorar el seu nivell i ampliar els seus estudis.

Tots els nois i noies xinesos han cursat la primària o bé a Catalunya o a la Xina. També estan fent o volen fer el batxillerat i fins a un 83,3% tenen pensat seguir els seus estudis superiors o universitaris a Catalunya.

A excepció del 33,4% dels alumnes que han cursat la totalitat dels seus estudis de primària a Catalunya, la resta coincideix en què el sistema educatiu té nombroses diferències, entre elles els xinesos destaquen l'autoritarisme dels professors als quals se'ls respecta enormement i la quantitat de deures que es posen, que és molt superior.

Per una altra banda, cap d'ells no pertany a cap associació cultural del seu país ni tampoc tenen cap interès per fer-ho. No participen en d'altres associacions populars de Castelldefels com els diables o els castellers ni al Cau, ja que cap d'ells no les coneix. Només tenen coneixement de l'existència del Casal de Joves el 58,3% dels nois i noies.

Tampoc acostumen a dedicar el seu temps d'oci a activitats extraescolars ja que únicament el 12,5% dels immigrants hi estan apuntats, coincideix que són els alumnes que han crescut aquí des que són molt petits. A causa de la gran importància que donen a tenir una bona base quant als seus estudis, la major part del seu temps lliure el dediquen a millorar-los i si no és així, passen també molt de temps en el negoci familiar, ajudant als seus pares en tot allò que poden. Si ens fixem per exemple en els basars que hi ha a Castelldefels, moltes vegades trobem els fills dels responsables dels negocis atenent al personal.

Pel que fa a l'àmbit familiar, cap dels nois i noies considera que la cultura catalana hagi penetrat al seu entorn, en la mateixa línia, un 77,8% segueix practicant les tradicions de la seva cultura. Els xinesos recolzen l'escolarització dels nens i adolescents per tal que aprenguin la llengua del país d'acollida, però tot això ho fan sense perdre gens ni mica la seva vinculació amb la Xina, és per aquesta raó

que no deixen de practicar els seus costums i tot allò que caracteritza la seva cultura. No obstant això, un 16,6% sí que celebren el Nadal.

Aquest aïllament es fa palès també en el fet que fins un 61,1% dels adolescents xinesos prefereixen consumir a establiments dirigits per altres xinesos.

En referència al lloc de residència d'aquests joves, cal destacar la gran concentració que té aquest col·lectiu als barris de Centre i Castell-Poble Vell i en menor quantitat a Lluminetes. Cap d'ells no ha tingut problemes d'adaptació al barri.

Gladys Nieto, professora de la Universitat Autònoma de Madrid i investigadora del seu Centre d'Estudis d'Àsia Oriental, ens parla d'un estereotip bastant generalitzat sobre aquesta comunitat, que és que els xinesos viuen a Espanya molt aïllats de la resta de la societat, relacionant-se bàsicament entre ells, i afirma que és relativament cert. Segons el que explica en una entrevista per a Iberchina, el portal d'informació sobre Xina per al món de parla hispana, "La immensa proporció d'aquest col·lectiu immigrant desenvolupa les seves activitats en termes de la seva pròpia economia ètnica, de manera que tant propietaris com treballadors són xinesos. A això se suma que els empleats de vegades viuen junts llogant un pis proveït per l'empresari. D'aquí que la seva vida quotidiana es circumscriu als intercanvis amb els seus propis compatriotes".¹⁶

Aquesta pot ser la causa de la gran concentració de xinesos al centre de Castelldefels, ja que és aquí on es troben la gran part dels seus negocis. Una altra causa també podria ser que els xinesos són molt tradicionals i familiars, i quan emigren ho segueixen sent. Per aquesta raó conviuen junts i de vegades diverses famílies solen viure en un mateix pis de lloguer.

En referència a la seva activitat política, no es mostren gaire participatius. D'una banda, el 100% no ha format part de les tasques de funcionament de centre (consell escolar, delegats...) aquest poc interès també es veu reflectit a la seva

---

¹⁶ Iberchina, 2007, *La inmigración china en España: entrevista a Gladys Nieto*, recuperat de [http://iberchina.org/index.php/component/search/?searchword=gladys %20niet&searchphrase=all&Itemid=38](http://iberchina.org/index.php/component/search/?searchword=gladys%20niet&searchphrase=all&Itemid=38).

poca activitat quant a moviments relacionats amb la política. En un àmbit més general, solament un 29,4% dels estudiants segueixen la política actual catalana. Tot i això, ningú no té coneixement sobre la nova llei LOMCE.

En relació amb la seva integració econòmica, ens hem trobat que molts dels enquestats consideraven que no treballen atès que no feien una feina remunerada. Malgrat això, una quantitat considerable admetia ajudar al negoci familiar en el seu temps d'oci. Un factor bastant sorprenent que comenta Gladys Nieto en la mateixa entrevista: “és interessant la situació de la segona generació, que, tot i tenir la possibilitat d'accés a la universitat i convertir-se en professional, en ocasions manté el projecte familiar ja establert. Em refereixo al fet que molts fills d'immigrants xinesos estudien carreres com Econòmiques o Empresariales per dedicar-se posteriorment als negocis familiars i no busquen vies d'obertura a un altre tipus de professions”.¹⁷

Quant a la relació amb la societat del país d'acollida el 41% dels joves xinesos declaren que algun com els han jutjat per estereotips de la seva cultura. A més, el 35,2% afirma que ha rebut un tracte discriminatori per la seva condició.

D'altra banda, el 38,8% dels nois i noies remarquen la importància d'integrar-se a la cultura catalana. No obstant això, només el 35% es considera integrat en la societat de la nova ciutat. Potser és per això que la majoria dels enquestats (83,3%) tenen pensat retornar al seu país d'origen en un futur.

La seva vida a Catalunya no difereix en excés de la que poden portar a la Xina. La majoria d'immigrants d'aquest col·lectiu viuen per treballar i se solen quedar al marge de la societat del país d'acollida. Quant a la primera generació majoritàriament tan sols es relacionen per motius laborals, encara que en els seus negocis acostumen a fer ús de la seva llengua materna. Aquestes famílies principalment vénen a Catalunya per fer diners i millorar les seves condicions de vida, ja que la majoria tornarà al seu país en algun moment de la seva vida. Pel que observem a les enquestes, aquest sentiment d'enyorança i de voler retornar a la seva societat es transmet de pares i fills.

---

¹⁷ íbidem

Els llaços que uneixen a aquesta comunitat cultural amb el seu país d'origen són molt forts, tant que la majoria no arriba a integrar-se realment en la societat d'acollida. Tot i haver après tant el català com el castellà, molts d'ells no consideren que formin part de la nova societat.

8. ROMANIA

INTRODUCCIÓ

La transició a Romania del socialisme dictatorial de Ceausescu al capitalisme, ha suposat reformes en tots els aspectes, tan econòmics com socials. Malgrat la situació democràtica actual, s'ha produït una profunda i llarga crisi que, com apunta Rafael Viruela Martínez del Departament de Geografia a la Universitat de València, "es manifesta en la dràstica reducció de la població i els llocs de treball, l'augment de l'atur, la inflació, l'augment de les desigualtats socials i regionals, etc."¹⁸ No va ser fins l'entrada a la UE al 2007 que la situació va començar a millorar tot i que també va ser l'any en què començà la crisi econòmica mundial.

Aquesta desigualtat de Romania davant altres països postcomunistes i la resta dels europeus, ha sigut la raó per la qual molts romanesos han decidit emigrar, molts d'ells acompanyats pels seus joves fills.

Només cal llegir les causes que ens donen els adolescents romanesos per deixar el seu país per veure aquest estat de precarietat ja que són majoritàriament relacionades amb l'economia. Molts d'ells apunten que als pares els havien ofert feina al nostre país. Cal destacar que els sous són força superiors a Espanya que a Romania. Uns altres factors que poden haver ajudat a prendre aquesta decisió són la similitud amb la llengua ja que ambdues provenen del llatí i la relativa proximitat d'un país que també es troba a l'espai Schengen.

Un altre estudi dirigit per Pajares, subratlla que les extenses xarxes d'economia submergida a Espanya atreuen especialment els immigrants de l'est d'Europa que busquen feina.¹⁹

La tendència que es registra respecte a la concentració d'immigrants romanesos a Castelldefels va a la baixa. Malgrat això, segueixen sent la comunitat més

---

¹⁸ Viruela Martínez, Rafael, 2006, *Inmigrantes rumanos en España: aspectos territoriales y procesos de sustitución laboral*, recuperat de <http://www.ub.edu/geocrit/sn/sn-222.htm>.

¹⁹ Pajares, Miguel, *Inmigrantes del Este*, Icaria, Barcelona, 2007, pàg. 54

nombrosa a la ciutat i també a Espanya, ja que supera la magribina des de l'any 2007 segons l'INE.

Els romanesos que viuen a Espanya procedeixen de tots els punts del país i es distribueixen per tota la geografia espanyola. Així, no tenim la característica d'una localització homogènia en origen. A més, estudis com el de Miguel Pajares, *Inmigrantes del Este*, mostren que l'emigració romanesa prové tant de zones urbanes com rurals, sobretot de les més riques com Buscares i l'Oest.

ANÀLISI DE RESULTATS

Per començar, cap dels alumnes romanesos tenia la llengua castellana o catalana com a llengua materna. La llengua oficial a Romania és el romanès però cal destacar la gran quantitat de llengües que també es parlen a Romania (14), entre les que es troben l'hongarès i el romaní, i que inevitablement els transformen en persones amb una major flexibilitat a l'hora d'establir contacte amb llengües noves com ho seria el català.

D'altra banda, el 22,3% dels romanesos i romaneses parlaven el castellà com a segona llengua abans de venir a Catalunya. A Romania, igual que a tota Europa, els joves estudien anglès a les escoles i com a tercera llengua optativa, els nois trien majoritàriament alemany o francès en menor mesura i les noies castellà.²⁰ Per això no és d'estranyar que a la nostra mostra de Castelldefels contéssim amb aquest percentatge de joves que parlaven el castellà.

Tan sols el 27,7% declara conèixer l'existència del català abans de viure aquí. Aquest és un índex baix, tot i que si el comparem amb resultats d'altres nacionalitats es pot considerar relativament elevat. Un enquestat ens explica el seu cas: "el meu tiet havia vingut a viure a Catalunya abans i quan parlàvem per telèfon ens explicava algunes anècdotes que tenia amb el català (...) a la botiga."

---

²⁰ Viñals, Josep Miquel, 2013, *Castellano, catalán y euskera en Rumanía: Muchos aprenden catalán porque les gusta Barcelona*, recuperat de <http://www.lavanguardia.com/lectores-corresponsales/20131120/54394288486/estudio-castellano-catalan-vasco-rumania.html>.

El seu primer contacte amb aquesta llengua va tenir lloc a les escoles i instituts i els romanesos expliquen haver-lo considerat “difícil” i “estrany” però en general “bo”. Alguns fins i tot declaren que els va semblar més fàcil que el castellà.

És lògic que tenint en compte que la majoria d’ells no coneixien l’existència del català els resultés difícil però ningú no destaca la seva primera experiència per ser especialment negativa. D’una banda, es pot deure a què, com ja hem esmentat, l’arrel del català és la mateixa que la del romanès i doncs, tenen molts punts en comú. D’altra banda, a les escoles i instituts ja saben quan un alumne no parla la llengua així que s’intenta fer una immersió gradual per tal que els nois i noies “no s’espantin” el primer dia.

La mitjana d’anys que li cal a un romanès o romanesa per poder parlar català fluidament és d’un any i mig aproximadament, tot i que hi ha excepcions. Per establir aquest resultat no hem tingut en compte els estudiants que han crescut aprenent l’idioma. Aquest període de temps és baix en comparació als immigrants uruguaians i argentins, per exemple, que tot i tenir el castellà com a llengua materna els cal quasi mig any més per poder parlar-la. Com ja hem explicat anteriorment, la llengua catalana i romanesa són llengües que provenen del llatí i que per una sèrie de casualitats han mantingut més semblances entre elles que les que es troben entre altres llengües romàniques. Com remarca Florin Gaiseanu, fundador de l’Associació Cultural Romanesa del Vallès, Asocrom: “Hi ha molta més proximitat entre Catalunya i Romania [respecte d’Espanya]. Les 300 paraules idèntiques que hi ha entre el català i el romanès no existeixen entre el castellà i el romanès.” Aquestes dades ens haurien de fer pensar que els romanesos acaben tenint un nivell de català alt i possiblement igual que el del castellà, que és una llengua més emprada a Castelldefels, però no és així: tenint en compte el grup dels romanesos que parlaven castellà abans de venir i el grup que no el parlava, el 80% d’aquests creuen que no dominaran igual les dues llengües.²¹

---

²¹ Colomer, Víctor, 2007, *El romanès s’assembla molt més al català que al castellà*, recuperat de <http://dipdig.cultura.gencat.cat/premsa/2007/07020177-41138-97763086.PDF>.

Un altre factor que ens dóna informació sobre el domini del català per part d'aquests immigrants és si primerament entenen allò que els rodeja en aquesta llengua en el seu dia a dia. Els alumnes que fa més de cinc anys que resideixen a la nostra ciutat ho poden fer sense problemes mentre que només la meitat dels que fa menys de cinc anys que hi són tenen la capacitat de comprendre anuncis, senyals, etc.

Quant a textos més elaborats, el 42,9% dels immigrants que fa més de cinc anys que viuen a Castelldefels, llegeixen articles, llibres, etc. en català, resultat que no varia gaire respecte els nois i noies que no fa ni cinc anys que van emigrar. Així, podem establir que el fet que menys de la meitat dels adolescents romanesos no llegeixin en català és més aviat derivat del poc interès que pel fet que el material sigui en català en sí, ja que els immigrants que tenen un domini de l'idioma més alt no llegeixen en català tampoc. Aquest raonament el constata que fins a un 72,2% dels joves afirma que si troben un llibre que els agrada en català el llegeixen igualment, sense buscar la seva edició en un altre idioma, o sigui que la qüestió idiomàtica no suposa cap impediment per la majoria d'adolescents.

En referència al català entès, més de la meitat dels adolescents que porten vivint a Catalunya cinc o més anys (64,3%) són capaços de seguir les classe sense dificultats sempre, mentre la resta ho és quasi sempre. En canvi, com és evident, només una quarta part dels romanesos que van emigrar fa menys de cinc anys les poden entendre sempre en contra del 75% que ho fa quasi sempre. Cal destacar que cap d'ells no les comprèn mai. Alguns nois ens han aclarit el perquè a vegades no poden seguir les classes: afirmen que no és una qüestió de no entendre l'idioma en sí tant en llibres com en suport digital, sinó que posen el punt sobre els professors. Creuen que alguns d'ells parlen molt ràpid o que tenen accents diferents que costen d'entendre a la primera.

Amb el seu cercle d'amics, la meitat dels enquestats parla amb alguns amics en català, tant els que fa menys de cinc anys que van migrar com els que en fa més. Per contra, l'altra meitat no ho fa mai. Aquesta és una tendència que es repeteix d'una manera força semblant amb totes les nacionalitats i que únicament és deu a què el català no és la llengua per relacionar-se entre els joves de Castelldefels com ja hem assenyalat. Per això, que no parlin sempre el català no vol dir que no

tinguin diversitat cultural al seu grup d'amistats, ja que fins un 94,4% dels joves asseguren que les seves relacions no es limiten tan sols a d'altres romanesos i romaneses. Alguns nois i noies que van arribar aquí a la secundària ens expliquen que això és perquè l'espai de socialització és l'institut i que, si és cert que els primers dies intenten buscar les persones que consideren més afins, al cap de poc temps els mateixos romanesos i romaneses que s'han trobat a la seva classe han sigut els que els han introduït a grups d'amics de diverses nacionalitats. L'únic factor en el qual molts coincideixen és que els gitanos romanesos no són tan ben acceptats generalment i tendeixen a tancar-se més. Cal destacar el toc fins i tot racista d'alguns d'aquests nois parlant dels seus compatriotes.

A part de les amistats, l'ús del català amb els desconeguts és força baix, únicament el 22,2% es dirigeix directament en català als desconeguts. Dins d'aquest grup es troben la totalitat dels immigrants que fa menys de cinc anys que viuen a la ciutat, possiblement aquest grup no tingui encara la suficient confiança per mantenir un diàleg en català. No obstant això, els resultats segueixen sent molt baixos i una causa n'és la inseguretat d'aquests nois per moure's amb una llengua que no practiquen gaire, una noia ens deia: "No es que no sepa, es que no me gusta mucho mi acento en catalán" i un altre: "Solo hablo castellano con la gente (...) me han enseñado catalán en el instituto pero ya está". També influeix el fet que com hem ressaltat en altres punts, el català no és ni de lluny la llengua més usada a la nostra ciutat.

En canvi, al 50% dels desconeguts sense conèixer el seu origen els parlen en català. Quan els adolescents no entenen el seu interlocutor, la meitat opta per demanar un canvi d'idioma cap al castellà, la que alguns ens han dit que consideren la seva "segona llengua materna" malgrat que entenguin el català normalment.

En el context escolar, els professors parlen sempre o quasi sempre en català als alumnes romanesos.

Per un altre costat, el 61,1% dels adolescents opinen que aprendre la llengua catalana els ha ajudat a integrar-se i creuen que s'ha de mantenir com a matèria obligatòria a secundària i batxillerat. No obstant això, tan sols el 29,4% troba que

és necessària per viure a Castelldefels. Aquesta dada està en sintonia amb els resultats de les altres nacionalitats que si bé són conscients del pas que suposa parlar el català, no el troben necessari a la nostra ciutat. En el cas dels romanesos específicament, subratllen que el consideren important per trobar una feina ben remunerada.

Cap romanès o romanesa no ha fet reforç de català fora de l'escola. Això pot ser a causa que el 55,5% dels joves han anat o van a l'aula d'acollida i pensen que els ha facilitat la integració. Per contra, la meitat d'aquest grup creu que els endarrereix respecte els seus companys de classe, en aquest col·lectiu s'hi troben tots els alumnes que fa menys de cinc anys que són a Catalunya. Probablement siguin alumnes que encara no s'han adaptat al nou sistema i per això no consideren l'aula d'acollida com una ajuda sinó com una forma de perdre's altres classes.

Provenint d'un país on l'escolarització és obligatòria, tots els nois i noies han fet la primària. Després d'acabar la secundària, el 60,6% dels joves han seguit o volen seguir amb el batxillerat, el mateix percentatge aproximadament dels alumnes que pretenen cursar estudis de grau o universitaris a Catalunya.

Per un altre costat, tenint en compte els estudiants que han fet part del seus estudis a Romania, tan sols un 30% ha trobat diferències entre els dos sistemes educatius. Les principals diferències que assenyalen són les estructures dels horaris i les matèries en general.

Aquesta similitud que troben els romanesos amb el nostre sistema educatiu es deu a l'evolució que des de la Revolució Romanesa del 1989 es porta produint i que es dirigeix a un model més occidentalitzat seguint un procés reforma continu que ha sigut tant criticat com lloat. Està donant els seus fruits perquè a Romania no trobem ja pràcticament analfabets atès que s'incideix molt en els estudis tant pràctics com tècnics.

En referència a la seva integració politico-social, no hi ha cap adolescent que pertanyi a una associació del seu país i únicament al 29,6% els agradaria fer-ho. Això, malgrat l'existència de l'Asociación de Rumanos y Rumanas de Catalunya que s'esforça per estimular el diàleg entre la població autòctona i la romanesa,

fomentar la seva integració i preservar la seva cultura com explica Francesc Sistac, tècnic d'immigració a Castelldefels.

Tampoc formen part d'associacions culturals de la ciutat ni del Cau.

D'altra banda, més de la meitat (61,1%) coneix el Casal de Joves, principalment per xerrades de l'institut. El 16,6% coneix tant el Casal de Joves com el Cau i únicament un 22,2% no coneix cap dels dos grups. Malgrat això, quasi la meitat (44,4%) realitza activitats extraescolars.

El fet que no participin gaire a la vida cultural de la ciutat pot ser causat, d'una banda pel desarrelament amb la pròpia pàtria que fa que no tinguin interès en estar en associacions, i de l'altra perquè els seus amics tampoc hi participen. Cal remarcar que altres immigrants explicaven com s'havien informat de l'existència d'aquests grups per amics, aquest no és el cas de cap romanès.

Dins el marc familiar, fins a un 34,3% dels enquestats i enquestades creuen que la cultura catalana ha penetrat al seu entorn. Algunes de les festes que el 29,4% han incorporat són Sant Jordi i Sant Joan.

No obstant això, el 100% segueix practicant les tradicions de la seva cultura amb influències de l'Europa Central, l'Europa de l'est i la Península Balcànica. Aquesta intenció que tenen els seus pares per preservar la cultura no s'ha de veure obligatòriament com un intent d'allunyar els nois romanesos del país sinó com una forma d'intentar que no oblidin les seves arrels.

A més, el 35,3% prefereix consumir a establiments dirigits per persones romaneses. Malgrat això, un enquestat recalca: "no tinc res en contra, però m'agraden productes que aquí no hi ha".

El lloc de residència dels romanesos i romaneses enquestats a Castelldefels es concentra sobretot als barris de El Castell-Poble Vell, Centre i en menor quantitat a Can Vinader i Vista Alegre. Aquestes dades coincideixen amb les de l'Ajuntament de Castelldefels. El tècnic d'immigració Francesc Sistac insisteix però que no hi ha guetos de romanesos a Castelldefels.

De totes formes potser és aquesta relativa concentració la causa que només el 22,3% dels nois i noies hagin tingut problemes d'adaptació al barri. És suposable que com més persones de la teva mateixa nacionalitat hi ha a prop teu, menor és l'impacte. Així ens ho expliquen: "Quan vaig arribar a l'apartament nou, només recordo l'emoció que em va fer escoltar una dona parlar romanès per telèfon per les escales".

En relació amb la participació política, el 38,8% dels joves han estat o són delegats o delegades i subdelegats o subdelegades. D'altra banda, el 50% afirma haver participat a vagues, manifestacions o moviments relacionats amb la política.

Per contra, únicament un 18,7% dels enquestats i enquestades s'interessen per la política actual catalana. Tot i així, un percentatge una mica més elevat (22,2%) coneixen la LOMCE. Això pot ser a causa que encara que no tinguin interès en la política, a l'institut es tracta aquest tema.

Finalment, els únics estudiants que han treballat, han sigut cangurs o treballat en restauració, feines a les quals no han necessitat el català ni han sentit que el fet de ser immigrants els hagi dificultat trobar-la.

En referència a la seva relació amb la societat d'acollida, fins a un 40% declara haver-se sentit jutjat alguna vegada per estereotips propis del seu país i un 24,2% han rebut un tracte discriminatori derivat del seu origen. Alguns dels estereotips pels quals s'han sentit prejudicats són la concepció que els romanesos són tots uns lladres i unes persones ignorants i masclistes. Aquesta actitud gens fonamentada d'alguns autòctons marcada per clixés sobre els gitanos romanesos pot ser en part la causa que la percepció sobre la pròpia integració d'aquest col·lectiu sigui inferior a la dels uruguaians i argentins, situada al 53%, el mateix percentatge d'alumnes que pensen que és important integrar-se a la nova cultura.

9. CONCLUSIÓ

Una vegada analitzats en profunditat els resultats de les enquestes i després d'haver-los dotat de sentit tot buscant una explicació als mers percentatges, podem afirmar que les conclusions extretes coincideixen quasi completament amb les hipòtesis plantejades a l'inici.

Dels quatre col·lectius estudiats, basant-nos en els nostres indicadors, podem establir que la comunitat cultural més integrada és l'uruguaiana i l'argentina.

Per començar, és un grup que integra la majoria dels aspectes de la cultura d'acollida sense abandonar la seva pròpia, atès que no els suposa una substitució dels valors i tradicions propis ja que s'assemblen força si tenim en compte els punts en comú en la seva història. Aconsegueixen encaixar-les totes dues, entenent allò que els pot oferir la cultura catalana com a aportacions a la pròpia. En relació a aquest punt, hem de destacar l'actitud oberta que mostren davant la societat d'acollida i que té com a conseqüència que es relacionin amb persones de diverses nacionalitats.

Pel que fa a la llengua catalana, hem comprovat que els estudiants no la utilitzen normalment ja que no tenen la necessitat de fer-ho. Malgrat això, l'aprenen igualment i són capaços d'emprar-la si la situació ho requereix.

La seva condició d'immigrants tampoc els fa sentir-se discriminats ni com a un col·lectiu atacat. Aquest aspecte fa que no participin en moviments o grups per defensar els interessos dels seus compatriotes sinó que acostumen a tenir sensació de pertinença.

Els trets més característics de la comunitat romanesa, la que considerem la segona comunitat més integrada a Castelldefels, són els següents.

D'una banda, el fet que el català sigui una llengua tan semblant al romanès facilita molt la integració d'uns nois i noies que no acostumen a necessitar més d'un any i mig per aprendre fluidament la llengua.

Per contra, tot i adonar-se de les possibilitats que a nivell laboral i d'integració els pot oferir el català, normalment opten per no utilitzar-lo, tot substituint-lo pel

castellà que, com a llengua de socialització, impera en els ambients dels joves romanesos. Un punt a tenir en compte és l'elevat nombre d'aquest col·lectiu que ha patit situacions discriminatòries i que evidentment afecten a una integració satisfactòria. Potser per això el percentatge d'estudiants que s'interessen per la política tant en àmbit escolar com en àmbits més generals és força baix. Simplement no s'interessen per participar en un sistema del qual formen part persones que els rebutgen.

Els aspectes a destacar sobre un dels col·lectius menys integrats a la societat de Castelldefels, el magribí, són els que exposem a continuació.

Per començar, cap dels immigrants enquestats parlaven ni el castellà ni el català abans d'emigrar, però tot i això aspiren a dominar ambdues llengües en acabar els estudis, ja que el fet d'estudiar els dos idiomes alhora els facilita l'aprenentatge mutu per la seva semblança.

Tot i que aquesta comunitat cultural opina que el coneixement del català els ha facilitat en molts dels àmbits el seu procés d'integració, quant a les seves relacions socials opten per l'ús de la llengua castellana i és per això que consideren el català una llengua prescindible per viure a Castelldefels.

D'altra banda, molt d'ells s'han sentit algun cop jutjats, i fins i tot han rebut un tracte discriminatori per part de la societat d'acollida pel simple fet de ser immigrants. Aquest fet sumat a què mai deixen de banda les costums i tradicions de la seva cultura, pot explicar que més de la meitat dels adolescent tinguin pensat retornar al seu país d'origen en un futur.

Finalment, després d'estudiar aquestes quatre comunitats, la xinesa és la que hem considerat la menys integrada a la nostra ciutat, els diferents trets que la caracteritzen són els següents.

Observant la segona generació d'aquest col·lectiu, podem afirmar que a diferència dels seus pares i mares, tenen interès per l'aprenentatge de la nova llengua i li donen més importància. Aquests alumnes creuen que el català els ha facilitat la seva integració, ja que és un dels únics camins que han trobat per introduir-se a la nova societat, a causa que la seva cultura es totalment diferent a la d'aquesta.

Malgrat això, en el seu temps d'oci opten sempre pel xinès i si han de relacionar-se amb desconeguts, ho faran preferentment en castellà. És per això que no solen relacionar-se amb persones que no vinguin de la seva cultura.

L'aspecte on aquests adolescents s'integren més és als estudis, ja que la cultura xinesa i les seves famílies els donen molta importància, per després poder optar a un bon futur.

No obstant això, els llaços establerts entre la cultura xinesa i els immigrants de la Xina a Catalunya són tant forts que aquests mai obliden el seu origen ni les seves tradicions. I és per això que gairebé la totalitat del joves enquestats volen retornar al seu país i no es consideren integrats a la societat catalana.

10. VALORACIÓ CRÍTICA

Per començar, amb l'elaboració d'aquest treball de recerca hem pogut posar a la pràctica els coneixements assolits en les diferents assignatures, malgrat que no en fem cap de l'àmbit específic del nostre TR com ho seria la sociologia. Per això hem hagut d'anar combinant les destreses adquirides des d'àrees tan diverses com la informàtica, la psicologia i sobre tot el català.

També hem utilitzat, distints mètodes de recerca, incloent les entrevistes, enquestes, etc. que de forma complementària han estat els mitjans pels quals arribar als nostres objectius formulats.

D'altra banda, hem desenvolupat un coneixement més ampli de les TIC, hem trobat nous recursos, i hem consolidat els aprenentatges sobre les eines que hem necessitat, com l'Excel, i sobretot a destriar la informació imprescindible de la prescindible.

Tanmateix hem trobat dificultats, com per exemple que moltes de les fonts disponibles per consultar no estiguessin actualitzades pel fet que les migracions són un fenomen en canvi constant. Això produeix que les dades dels llibres, informes oficials i fins i tot pàgines web com la de l'Ajuntament de Castelldefels no siguin sempre canals fiables.

Per un altre costat, la tasca de realitzar les enquestes a l'institut ha sigut àrdua atès que som conscients que pot resultar un tema delicat per a moltes persones. De manera que que anar a les classes i separar els alumnes per immigrants i no immigrants s'havia de fer amb subtilesa i tacte.

A més, en molts casos, havíem d'estar a sobre dels estudiants per tal que responguessin totes les preguntes i s'ho prenguessin seriosament.

Així mateix, vam decidir fer-les a mà ja que enviar-les a tots els alumnes de Les Marines per a que només contestessin els immigrants, no ens assegurava que les fessin, en canvi anant a classe garantíem que tots la feien correctament. També vam pensar que era més fàcil per aquelles persones de fora de l'institut ja que

aconseguir el seu correu, enviar-los, esperar la resposta, etc. era un tràmit molt més llarg.

D'aquesta forma, al no haver-les fet per internet, les hem hagut de buidar a mà, passant-les d'una en una incloent moltes de les que no hem utilitzat, ja que mentre les passàvem no sabíem exactament quantes enquestes tindríem de cada país.

Per finalitzar, hem millorat la nostra capacitat de treballar en equip i a la vegada de forma autònoma. El fet de ser amigues i tenir confiança ens ha facilitat la comunicació entre nosaltres, fins i tot pel que fa a les crítiques.

11. FONTS D'INFORMACIÓ

- BIBLIOGRAFIA

- Actis, Walter i. Esteban, Fernando O, *Argentinos en España: inmigrantes, a pesar de todo*, Colectivo loé i UAB, Barcelona i Madrid, 2008, p.28.
- Baráibar López, José Manuel, *Inmigración, familias y escuela en educación infantil*, Los Libros de la Catarata, Madrid, 2005, p.54.
- Beltrán Antolín, Joaquín, *Las comunidades asiáticas en España: una visión panorámica*, Revista CIDOB d'Afers Internacionals, n.º 68, 2005b, págs. 33-52.
- Cerrutti, Marcela; Maguid, Alicia i Díaz Gil, Ana, *Migrantes Sudamericanos en España: Panoramas y Políticas*, Organización Internacional para las Migraciones, noviembre 2011, p.66.
- Giménez Romero, Carlos, *Marroquíes en España: Un perfil sociocultural*, Taller de Estudios Internacionales Mediterráneos , págs. 92-95.

- WEBS

- Iberchina:

<http://iberchina.org/index.php/espahina-contenidos-38/264-la-inmigraci-hina-en-espaaentrevista-con-gladys-nieto>

- Informe sobre la integració de les persones immigrades a Catalunya:

http://benestar.gencat.cat/web/.content/01departament/08publicacions/ambits_tematicas/immigracio/03publiforacoleccio/2009/17integracio_catala/inf_integracio_cat_titol_gran.pdf

- Pla de la ciutadania i de les migracions: horitzó 2016:

http://benestar.gencat.cat/web/.content/03ambits_tematicas/05immigracio/03politiquesplansactuacio/pla_ciudadania_immigracio/pcm_2013-2016.pdf

- Pla Municipal per a la convivència intercultural a Castelldefels:

http://www.castelldefels.org/a_Arees/educacio/file/Pla_mun_conv_interc_cat.pdf

http://benestar.gencat.cat/ca/ambits_tematicas/immigracio

- Los retos de la inserción social: Un caso de estudio asiático:

http://pagines.uab.cat/joaquinbeltran/sites/pagines.uab.cat.joaquinbeltran/files/Los%20retos%20de%20la%20insercion%20social_0.pdf

- La inmigración China en Cataluña:

<http://www.fti.uab.es/interasia/documents/Beltran-La%20Inmigraci%F3n%20China%20en%20Catalu%F1a.pdf>

- Moroccans in Spain:

https://en.wikipedia.org/wiki/Moroccans_in_Spain

- Racó català:

<http://www.racocatala.cat/forums/fil/92162/si-als-immigrants-parlessim-en-catala-veurien-necessitat-daprendre>

- La situación demográfica en el mundo:

<http://www.un.org/en/development/desa/population/publications/pdf/trends/Concise%20Report%20on%20the%20World%20Population%20Situation%202014/es.pdf>

- International Organization for Migration:

<https://www.iom.int/search/per%20cent%20immigrants>

- Causas de la inmigración:

<http://www.feyalegriaroma.org/inmigracion/causas.html>

- Conflictos, causas y consecuencias de la inmigración:

<http://inmigracion-proyecto-pdb.blogspot.com.es/2009/03/conflictos-causas-y-consecuencias-de-la.html>

- Los flujos migratorios contemporáneos:

<http://www.uhu.es/antonio.hidalgo/documentos/Migraciones.pdf>

- Los diez países del mundo con más inmigrantes:

<http://www.infobae.com/2015/08/09/1747060-los-diez-paises-del-mundo-mas-inmigrantes>

- Actitudes hacia la inmigración:

http://www.cis.es/cis/export/sites/default-Archivos/Marginales/2960_2979/2967/es2967mar.pdf

- Dades de la immigració a Catalunya:

http://benestar.gencat.cat/ca/ambits_tematics/immigracio/dades_de_la_immigracio_a_catalunya/

- La immigració en xifres:

http://dixit.gencat.cat/ca/detalls/Article/immigracio_xifres_monografic_butlleti_dji

- Joves d'origen estranger, integració i immigració a Espanya:

<http://www.raco.cat/index.php/TempsEducacio/article/viewFile/268256/355824>

- CENTRES DE DOCUMENTACIÓ:

- Ajuntament de Castelldefels
- Museu d'Història de la Immigració

- ASSESSORS

- Joan Ortís, tutor del Treball de Recerca.
- Antònia Camino, tutora de l'aula d'acollida de l'Institut Les Marines.
- Carlos Gómez, director de l'Institut Les Marines.
- Fransesc Sistac, tècnic d'immigració de l'Ajuntament de Castelldefels.